

Projekt

z dnia 16 kwietnia 2026 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY DĘBE WIELKIE**

z dnia 23 kwietnia 2026 r.

w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2024 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz.1214) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dębe Wielkie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Dębe Wielkie

**Mirosław
Sylwester Siwik**

Załącznik nr 1 do uchwały nr
Rady Gminy Dębe Wielkie
z dnia 23 kwietnia 2026 r.

Uzasadnienie

Zgodnie z brzmieniem art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Dębe Wielkie. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Dębe Wielkie przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych. Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi powinna skupić się polityka społeczna gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY DĘBE WIELKIE
NA LATA 2026-2035**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	8
DOKUMENTY KRAJOWE	8
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	9
DOKUMENTY LOKALNE	9
CHARAKTERYSTYKA GMINY DĘBE WIELKIE	12
Informacje ogólne	12
Struktura demograficzna mieszkańców	13
Infrastruktura społeczno-techniczna	16
Oświata	16
Opieka Zdrowotna	19
Bezpieczeństwo	21
Kultura i sport	24
Turystyka i rekreacja	28
Rynek pracy i gospodarka	30
Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska	32
Organizacje pozarządowe i usługi społeczne	34
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DĘBE WIELKIE	36
Problemy w obszarze pomocy społecznej	39
Bezrobocie	44
Bezdomność	46
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	47
Alkoholizm	47
Narkomania	52
Uzależnienia behawioralne	53
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	55
Ubóstwo	72
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	74

Przemoc domowa	76
Problemy w środowisku szkolnym	85
Używanie substancji psychoaktywnych.....	85
Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc	91
PODSUMOWANIE	95
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	98
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	108
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	109
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	128
ANALIZA RYZYKA	129
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	132
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	134
ZMIANY W STRATEGII.....	135
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ	136
WNIOSKI	137
SPIS TABEL	138
SPIS RYSUNKÓW	139
SPIS WYKRESÓW.....	139
BIBLIOGRAFIA.....	141
Spis publikacji	141
Źródła internetowe.....	142

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,

- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin,
- ustawa o działalności leczniczej,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem poniższej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Dębe Wielkie. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Dębe Wielkie przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych dotyczących lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonych w listopadzie 2025 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział: 47 dorosłych mieszkańców, 85 rodziców uczniów, 42 nauczycieli, 6 pracowników GOPS, 33 seniorów, 30 osób z niepełnosprawnościami oraz łącznie 84 uczniów (w tym: 28 uczniów klas piątych i szóstych, 56 uczniów klas siódmych i ósmych).

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026 - 2035 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Dębe Wielkie wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Dębe Wielkie na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030.

Lokalne:

- Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021 - 2030,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mińskim na lata 2023 - 2030,
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Mińskiego na lata 2023-2030.

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel główny - poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej	Cel główny - Do roku 2030 podmioty ekonomii społecznej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług społecznych
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Cel główny - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce, Cel 2 - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej, Cel 3 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy, Cel 4 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2.1 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	Cel główny - Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu środowiska
Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030	Cel główny - wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, zwiększanie spójności społecznej przez inwestycje społeczne.
DOKUMENTY LOKALNE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021-2030	Cel strategiczny nr 1: Zwiększenie efektywności lokalnej gospodarki i ochrony środowiska;

	<p>Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie;</p> <p>Cel strategiczny nr 4: Zwiększenie poziomu integracji społecznej i bezpieczeństwa publicznego w powiecie.</p>
<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mińskim na lata 2023 - 2030</p>	<p>Cel operacyjny 1 - Pomoc rodzinom w kryzysie, zapewnienie pieczy i wsparcie dzieciom pozbawionym opieki.</p> <p>Cel operacyjny 2 - Wspieranie dzieci i młodzieży w procesie kształcenia i wszechstronnego rozwoju.</p> <p>Cel operacyjny 3 - Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze.</p> <p>Cel operacyjny 4 - Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.</p>
<p>Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Mińskiego na lata 2023-2030</p>	<p>Cel strategiczny 1: Rozwijanie Świadomości społecznej w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel strategiczny 2: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w rozwiązywaniu codziennych problemów i zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych.</p> <p>Cel strategiczny 3: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji.</p> <p>Cel strategiczny 4: Rehabilitacja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.</p>

	<p>Cel strategiczny 5: Zapewnienie dostępu do rehabilitacji społecznej i leczniczej osobom niepełnosprawnym.</p> <p>Cel strategiczny 6: Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym, rekreacji i turystyce.</p> <p>Cel strategiczny 7: Zwiększenie aktywności i efektywności działań podmiotów i organizacji z terenu powiatu działających na rzecz osób niepełnosprawnych.</p>
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

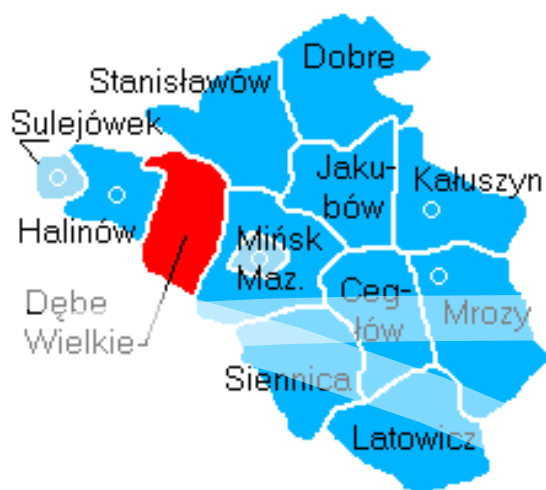
CHARAKTERYSTYKA GMINY DĘBE WIELKIE

Informacje ogólne

Gmina Dębe Wielkie jest gminą wiejską, położoną w środkowej części województwa mazowieckiego, a zachodniej części powiatu mińskiego. Miejscowość Dębe Wielkie jest siedzibą gminy Dębe Wielkie, która w powiecie mińskim sąsiaduje z gminą Halinów, Mińsk Mazowiecki, Stanisławów, a także z gminą Wiązowna w powiecie otwockim i gminą Zielonka w powiecie wołomińskim.

Gmina Dębe Wielkie składa się z 26 sołectw: Aleksandrówka, Bykowizna - Choszczak, Celinów, Cięciwa - Cezarów, Choszczówka Dębska, Choszczówka Rudzka, Choszczówka Stojecka, Chrośla Północ, Chrośla Południe, Cyganka, Dębe Wielkie Centrum, Dębe Wielkie Wschód, Dębe Wielkie Południe, Gorzanka, Górki, Jędrzejnik, Kąty Goździejewskie Drugie, Kąty Goździejewskie Pierwsze, Kobierne, Olesin, Ostrów-Kania, Poręby, Ruda, Rysie, Teresław, Walercin.

Rysunek 1. Zarys terytorialny powiatu mińskiego z zaznaczoną Gminą Dębe Wielkie

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2024 r. Gmina Dębe Wielkie liczyła 11 956 mieszkańców; z czego 50,02% (5 980) stanowiły kobiety, a 49,98% (5 976) mężczyźni. Współczynnik feminizacji dla Gminy Dębe Wielkie wynosił 100 (na 100 mężczyzn przypada 100 kobiet). Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba mieszkańców wzrosła o 5.51%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć - statystyki GUS na koniec 2024 roku

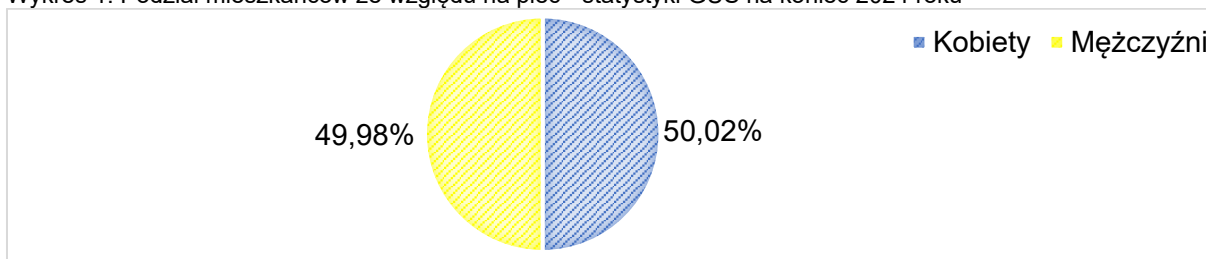

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2020-2024

Liczba mieszkańców	
ogółem	
rok 2020	11 331 osób
rok 2021	11 514 osób
rok 2022	11 676 osób
rok 2023	11 863 osoby
rok 2024	11 956 osób
kobiety	
rok 2020	5 687 kobiet
rok 2021	5 770 kobiet
rok 2022	5 829 kobiet
rok 2023	5 932 kobiety
rok 2024	5 980 kobiet
mężczyźni	
rok 2020	5 644 mężczyzn
rok 2021	5 744 mężczyzn
rok 2022	5 847 mężczyzn
rok 2023	5 931 mężczyzn
rok 2024	5 976 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkańcy Gminy Dębe Wielkie zawarli w 2024 roku 35 małżeństw, co odpowiada 2,94 małżeństwom na 1000 mieszkańców.

W 2024 roku zarejestrowano 210 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 98 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Dębe Wielkie 112. Natomiast w 2024 roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz 1 osoba wymeldowała się za granicę - co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 4.

Na koniec 2024 roku przyrost naturalny w Gminie Dębe Wielkie wyniósł -14. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,17 na 1000 mieszkańców. W 2024 roku urodziło się 90 dzieci. W tym samym czasie doszło do 104 zgonów, co odpowiada 8,73 zgonom na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2021-2023 utrzymywał się dodatni przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- rok 2020: 36,
- rok 2021: 15,
- rok 2022: 23,
- rok 2023: 10,
- rok 2024: -14.

Urodzenia żywe (ogółem):

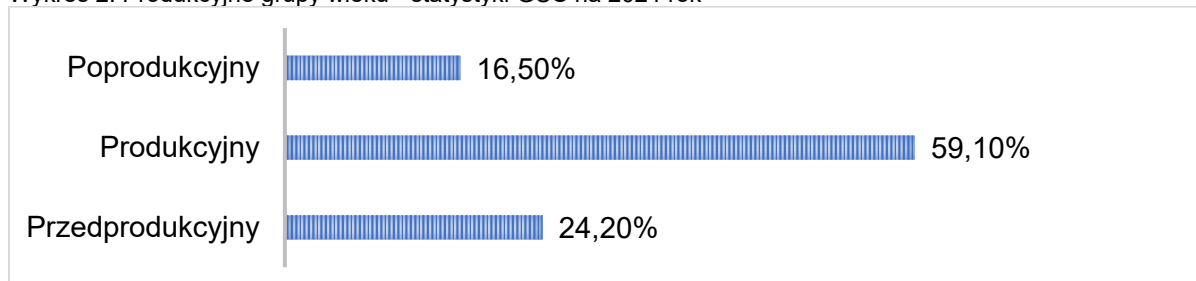
- rok 2020: 143,
- rok 2021: 131,
- rok 2022: 124,
- rok 2023: 106,
- rok 2024: 90.

Zgony (ogółem):

- rok 2020: 107,
- rok 2021: 116,
- rok 2022: 101,
- rok 2023: 96,
- rok 2024: 104.

Dane statystyczne na koniec roku 2023 wskazują, że 59,10% mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie jest w wieku produkcyjnym, 24,40% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 16,50% w wieku poprodukcyjnym¹.

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2024 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹ Bank Danych Lokalnych (GUS) - dane dla Gminy Dębe Wielkie

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

Na terenie Gminy Dębe Wielkie funkcjonuje 1 przedszkole publiczne (w dwóch lokalizacjach), 3 przedszkola niepubliczne oraz oddziały przedszkolne przy Szkołach Podstawowych:

- Gminne Przedszkole Publiczne „Dębowa Kraina” w Dębem Wielkim,
- Niepubliczne Przedszkole "U cioci Ewy" w Rudzie,
- Niepubliczne Przedszkole „Do - Re - Mi” w Chrośli,
- Niepubliczne Przedszkole Bajkolandia. Bis w Dębem Wielkim.

W roku szkolnym 2024/2025 objętych wychowaniem przedszkolnym było 575 dzieci. Na przestrzeni lat 2022-2025 zmalała liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne w Gminie Dębe Wielkie

Liczba dzieci	
Rok 2022/2023	626 dzieci
Rok 2023/2024	606 dzieci
Rok 2024/2025	575 dzieci

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Raport o stanie Gminy Dębe Wielkie za rok 2022,2023 i 2024”

W Gminie Dębe Wielkie funkcjonuje żłobek Domowe Ognisko u Rozalki.

W Gminie Dębe Wielkie funkcjonują 4 publiczne szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. „Wołyńskiej Brygady Kawalerii” w Dębem Wielkim;
- Szkoła Podstawowa im. „Tadeusza Kościuszki” w Cygance,
- Szkoła Podstawowa im. „Szarych Szeregów” w Górkach,
- Szkoła Podstawowa im. „Gen. Józefa Bema” w Rudzie.

Na przestrzeni lat 2021-2024 nastąpił wzrost liczby uczniów o 7,67%.

Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Dębe Wielkie

Liczba uczniów w szkołach	
Rok 2022/2023	1 095 uczniów
Rok 2023/2024	1 100 uczniów
Rok 2024/2025	1 179 uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Raport o stanie Gminy Dębe Wielkie za rok 2022,2023 i 2024”

Na obszarze gminy działa także Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Bł. Kardynała Wyszyńskiego w Kobiernem z liczbą 38 uczniów w klasach I-VII i 8 dzieci w oddziale przedszkolnym.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna szkoła średnia I Liceum Ogólnokształcące Płockiego Uniwersytetu Ludowego w Dębem Wielkim. Szkoła ma charakter mundurowy. Jednostka oświatowa jest niepubliczna ale funkcjonuje na zasadach publicznej. Absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych i prywatnych, znajdujących się na obszarze powiatu mińskiego.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 47 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie, w tym: 38 kobiet oraz 9 mężczyzn. Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 87,23% ogólnej próby badawczej.

Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 82,98% stanowiły osoby aktywne zawodowo. Kolejno 8,51% pozostawało bez zatrudnienia, a 6,38% to emeryci lub renciści. Pozostałe 2,13% posiadało status studenta. Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (89,36%). Kolejno 6,38% ankietowanych posiadało wykształcenie średnie, a 4,26% ukończyło szkołę Policealną.

Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na wielkość gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące

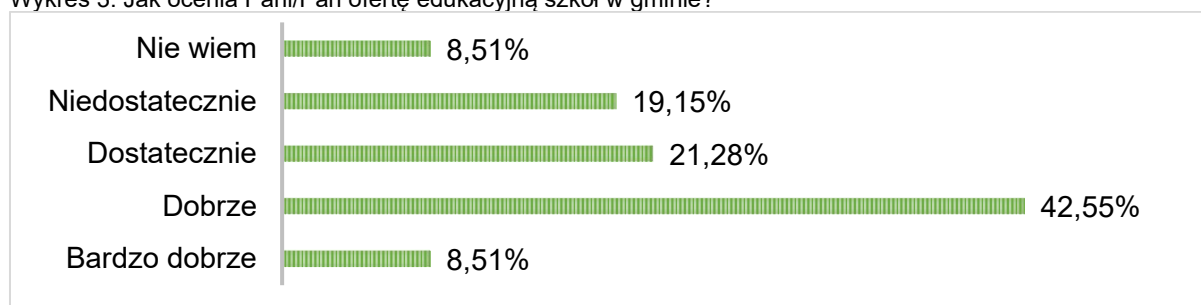
czterooosobowe gospodarstwa domowe, a kolejno trzyosobowe gospodarstwa domowe oraz pięcioosobowe gospodarstwa domowe.

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 19,15% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 55,32% stwierdziło, że oferta w tym zakresie jest niewystarczająca. Pozostałe 25,53% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 61,70% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 21,28% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 17,02% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 42,55% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół. Z kolei, 21,28% przyznało, że oferta jest dostateczna, a 19,15% stwierdziło, iż jest ona niedostateczna. Następnie 8,51% oceniło ją bardzo dobrze, a pozostałe 8,51% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Opieka Zdrowotna

W 2024 roku w gminie funkcjonowały 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, które zapewniają usługi w zakresie Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) oraz częściowo specjalistyczną opiekę zdrowotną:

- Centrum Medyczo-Diagnostyczne Sp. z o.o - Przychodnia Zdrowia w Dębem Wielkim,
- Przychodnia w Dębem.

Na terenie Gminy Dębe Wielkie funkcjonują również prywatne gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki.

Opiekę szpitalną i całodobową dla mieszkańców Gminy Dębe Wielkie zapewnia szpital w Mińsku Mazowieckim.

Według danych z GUS, w 2024 roku udzielono 46 216 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 44 927 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

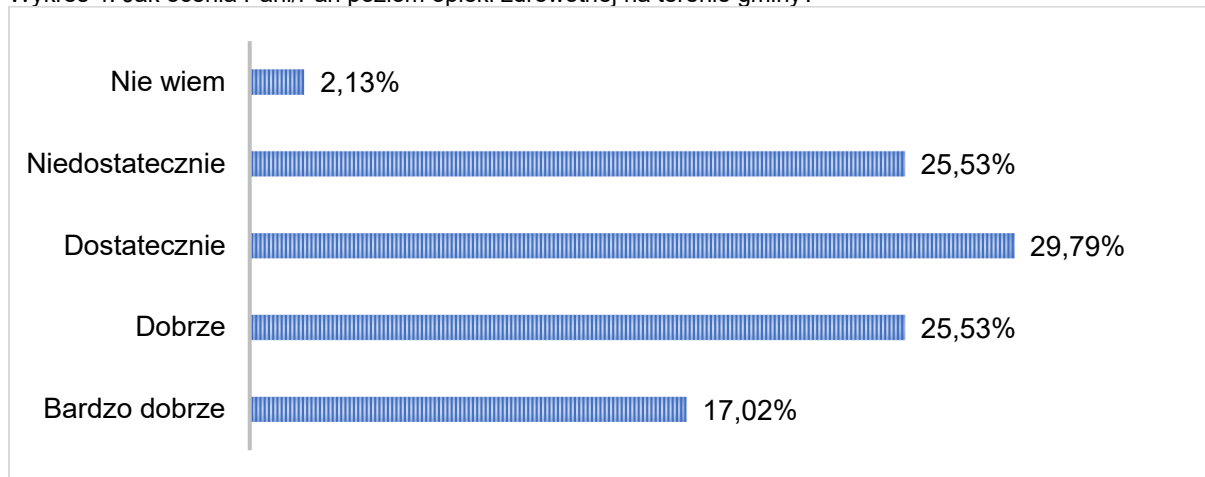
Należy również podkreślić, że na terenie Gminy Dębe Wielkie występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiemi. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

Idąc dalej, 29,79% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Następnie 25,53% ankietowanych oceniło niedostatecznie poziom opieki zdrowotnej w gminie i taka sama

liczba ankietowanych przyznała, że jest on dobry. Kolejno 17,02% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest bardzo dobra, a 2,13% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii w tym temacie.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

O stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Dębe Wielkie dba przede wszystkim Komisariat Policji w Halinowie oraz 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Dębe Wielkie,
- OSP Ruda,
- OSP Jędrzejnik,
- OSP Górki,
- OSP Cyganka.

W 2024 roku na terenie Gminy Dębe Wielkie zarejestrowano 195 zdarzeń (+37), w których pomoc nieśli strażacy z Ochotniczych Straży Pożarnych.

Z danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Halinowie wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu z powodu zakłócania porządku publicznego.

Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Interwencje	Rok	Liczba
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	rok 2022	13 interwencji
	rok 2023	11 interwencji
	rok 2024	12 interwencji
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	rok 2022	0
	rok 2023	0
	rok 2024	2 interwencje
zakłócanie porządku publicznego	rok 2022	68 interwencji
	rok 2023	75 interwencji
	rok 2024	76 interwencji

podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	rok 2022	1 interwencja
	rok 2023	2 interwencje
	rok 2024	1 interwencja
liczba wypadków pod wpływem alkoholu	rok 2022	0
	rok 2023	0
	rok 2024	0
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia	rok 2022	0
	rok 2023	0
	rok 2024	0

Najczęstszymi przestępstwami na terenie Gminy Dębe Wielkie w 2024 roku była kradzież mienia oraz fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną.

Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	Rok	Liczba
kradzież z włamaniem	rok 2022	13 przestępstw
	rok 2023	7 przestępstw
	rok 2024	10 przestępstw
pobicie	rok 2022	0
	rok 2023	2 interwencje
	rok 2024	0
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	rok 2022	17 przestępstw
	rok 2023	10 przestępstw
	rok 2024	13 przestępstw
uszkodzenie mienia	rok 2022	9 przestępstw
	rok 2023	10 przestępstw
	rok 2024	6 przestępstw
kradzież mienia	rok 2022	25 przestępstw
	rok 2023	13 przestępstw
	rok 2024	15 przestępstw
kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	rok 2022	1 przestępstwo
	rok 2023	1 przestępstwo
	rok 2024	0

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych postępowań:

rok 2022 :

- znęcanie się nad rodziną - 17 / 18 / 17
- groźba karalna - 1 / 1 / 1
- uchylanie się od płacenia alimentów - 21 / 13 / 21

rok 2023 :

- znęcanie się nad rodziną - 10 / 5 / 10
- groźba karalna - 8 / 8 / 8
- uchylanie się od płacenia alimentów - 20 / 7 / 20

rok 2024 :

- znęcanie się nad rodziną - 13 / 7 / 13
- groźba karalna - 3 / 2 / 3
- uchylanie się od płacenia alimentów - 20 / 7 / 20

Kultura i sport

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

W Gminie Dębe Wielkie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Dębem Wielkim oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Dębem Wielkim.

Gminny Ośrodek Kultury w Dębem Wielkim

Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury w Dębem Wielkim należy wychowanie, edukacja oraz upowszechnianie i promowanie kultury, sztuki i czytelnictwa.

Gminny Ośrodek Kultury pełnił funkcję otwartej przestrzeni integracji społecznej, oferując działania skierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Podejmowane inicjatywy sprzyjają integracji mieszkańców, wzmocnieniu więzi lokalnych oraz rozwijaniu aktywnego uczestnictwa w kulturze.

W roku 2024 zorganizowano ponad 150 wydarzeń kulturalnych - od dużych przedsięwzięć plenerowych po kameralne spotkania o charakterze lokalnym. Program GOK obejmował zarówno wydarzenia jednorazowe, jak i inicjatywy cykliczne oraz tematyczne, w tym warsztaty edukacyjne, koncerty, wystawy, spotkania autorskie oraz projekty o charakterze społecznym. W 2024 roku w działalności GOK kontynuowano także działania o charakterze ekologicznym i prozdrowotnym, realizowane poprzez inicjatywy łączące kulturę z naturą.

Gminny Ośrodek Kultury w Dębem Wielkim oferuje stałe sekcje i zajęcia tj. zajęcia plastyczne, muzyczne, wokalne i rękodzielnicze, a także zajęcia z zakresu programowania i robotyki. W 2024 roku działalność sekcyjna uzupełniana była przez inicjatywy klubowe, takie jak klub gier, klub malucha, British Club oraz Dębski Klub Seniora.

Podstawowe zadania Gminnej Biblioteki Publicznej w Dębem Wielkim:

Głównym zadaniem statutowym biblioteki jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie książek oraz przechowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dokumentujących dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy regionu.

Według danych GUS z 2024 roku biblioteka w Gminie Dębe Wielkie posiadała księgozbiór liczący 17 817 wolumenów. W 2024 roku zarejestrowano 1 273 czytelników oraz 21 912 wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz.

Wydarzenia i działania kulturalno-edukacyjne Gminnej Biblioteki Publicznej w Dębem Wielkim w 2024 roku:

- lekcje biblioteczne dla przedszkolaków i uczniów,
- spotkania autorskie,
- warsztaty literackoplastyczne,
- konkursy literackie,
- konkursy plastyczne,
- quizy literackie
- spotkania tematyczne,
- wycieczki do biblioteki,
- wystawy.

Biblioteka bierze udział w wielu akcjach i projektach o zasięgu ogólnopolskim, np. MAŁA KSIAŻKA WIELKI CZŁOWIEK, TYDZIEŃ BIBLIOTEK, PODARUJ WIERSZ, CZYTAMY Z SERCEM. W roku sprawozdawczym odbyło się łącznie 46 wydarzeń dla 1060 użytkowników.

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dębem Wielkim

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dębem Wielkim (GOSiR) to jednostka organizacyjna w gminie Dębe Wielkie, której przedmiotem działania jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy Dębe Wielkie w zakresie sportu, sportu szkolnego i rekreacji oraz turystyki. W 2024 roku w Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji w ramach 12 sekcji sportowych, funkcjonuje 27 grup ćwiczących. Łącznie regularnie trenuje 364 osób. Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dębem Wielkim wspólnie ze Stowarzyszeniem Sport4Kids w okresie zimowej oraz letniej przerwy szkolnej zorganizował półkolonie na sportowo, w dwóch turnusach uczestniczyło blisko 50 adeptów.

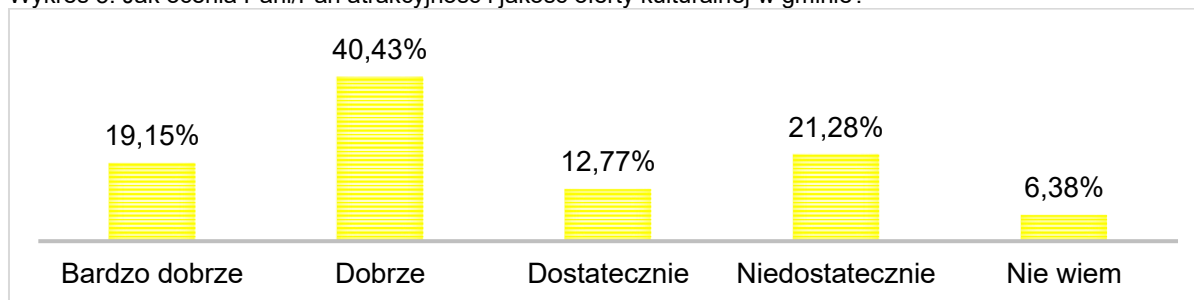
W 2024 roku Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dębem Wielkim współorganizował i organizował 30 imprez sportowych, co stanowiło wzrost o 20% względem ubiegłego roku. Z tego 22 zawodów sportowych rozegrano w dębskiej hali. Pozostałe imprezy odbyły się na innych obiektach sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy. W wydarzeniach sportowych organizowanych w 2024 roku przez GOSiR udział wzięło 2 607 osób, co stanowiło wzrost o blisko 20% względem roku poprzedniego.

Obiekty sportowe w Gminie Dębe Wielkie:

- Boisko piłkarskie wraz z bieżnią przy Szkole Podstawowej w Dębem Wielkim,
- Boisko wielofunkcyjne w Cygance,
- Boisko wielofunkcyjne w Górkach,
- Zespół Boisk w Rudzie,
- Hala Sportowa w Dębem Wielkim,
- Liczne gminne place zabaw oraz siłownie plenerowe.

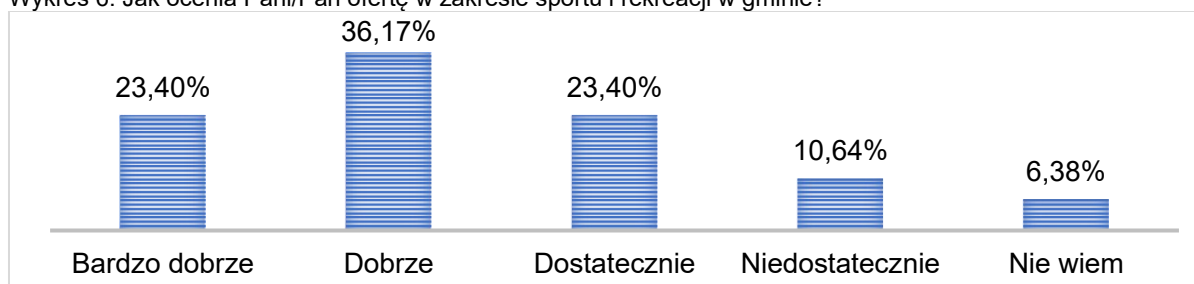
Jakość oferty kulturalnej, największy odsetek mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym ocenił na poziomie dobrym (40,43%). Z kolei, 21,28% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są niedostateczne, a 19,15% respondentów przyznała, iż oferta kulturalna jest bardzo dobra. Następnie 12,77% oceniło ją na poziomie dostatecznym, a pozostałe 6,38% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

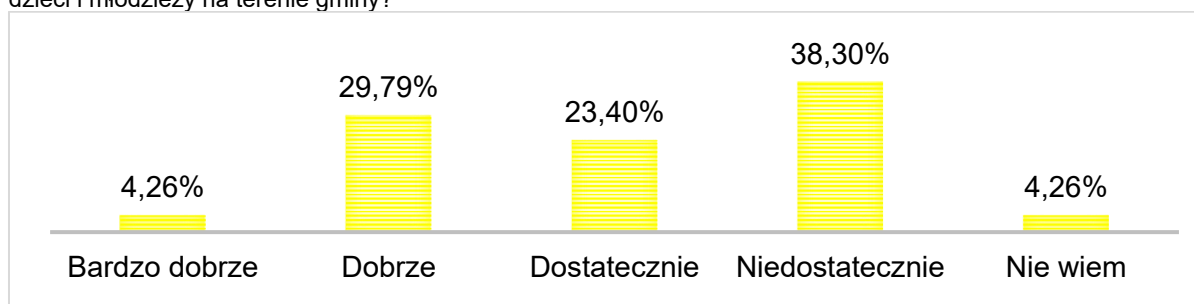
Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 36,17% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 23,40% uznało, że zasoby są dostateczne i taka sama liczba ankietowanych przyznała, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest bardzo dobra. Następnie 10,64% uznało, że zasoby gminy w tym zakresie są niedostateczne, a pozostałe 6,38% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?

Ponadto, 38,30% ankietowanych mieszkańców niedostatecznie oceniło działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 29,79% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest dobra, a 23,40% stwierdziło, iż jest dostateczna. Następnie 4,26% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 4,26% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?

Turystyka i rekreacja

Gmina Dębe Wielkie, położona w sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich, wyróżnia się spokojnym, podmiejskim charakterem oraz cennymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Tereny leśne, doliny rzeczne, otwarte przestrzenie rolnicze oraz lokalne dziedzictwo historyczne stwarzają dogodne warunki do rozwoju turystyki wypoczynkowej i rekreacji blisko natury. Turystyka w gminie ma przede wszystkim charakter lokalny i weekendowy, nastawiony na aktywny wypoczynek mieszkańców oraz odwiedzających z regionu. Dużą rolę odgrywają formy rekreacji dostępne na co dzień, takie jak spacer, turystyka rowerowa, rekreacja rodzinna czy aktywności sportowe organizowane w przestrzeni publicznej. Uzupełnieniem oferty są miejsca pamięci, obiekty zabytkowe oraz inicjatywy kulturalne i sportowe, które sprzyjają integracji społecznej i budowaniu tożsamości lokalnej.

Atrakcje przyrodnicze i krajobrazowe

Rzeka Mienia przepływa przez gminę i dzięki nieuregulowanemu korytu tworzy malownicze rozlewiska między miejscowościami Bykowizna i Górki - to świetne miejsce na spacer, obserwację przyrody oraz piesze wędrówki. Wzdłuż rzeki znajdują się także kompleksy leśne, idealne dla miłośników natury.

Lasy i pomniki przyrody

Znaczna część gminy pokryta jest lasami (północ i południe), które stanowią ostoję dla dzikiej zwierzyny i zachęcają do jazdy rowerem, turystyki pieszej czy nordic walkingu. W gminie chronione są również pomniki przyrody: stare dęby, jesiony, lipy czy klon srebrzysty - doskonałe cele krótkich spacerów edukacyjnych.

Miejsca kultury i historii

Neogotycki kościół św. Piotra i Pawła - Neogotycka świątynia z 1906 r., zaprojektowana przez Józefa Piusa Dziekońskiego, jest głównym zabytkiem architektonicznym w gminie, z interesującymi tablicami pamiątkowymi i historią lokalną. Na terenie gminy znajduje się kilka pomników upamiętniających walki

i bohaterów lokalnych (np. „Dębski Orzeł Pamięci”), a także mogiły i płyty pamiątkowe związane z bitwami i historią. Przykładem zabytkowego krajobrazu są parki podworskie w Olesinie i Rudzie - z zachowanym starym drzewostanem, stawami i romantycznym charakterem, idealne na spacerory rodzinne.

Trasy turystyczne i rekreacyjne

Gmina oferuje wiele tras spacerowych i rowerowych, które prowadzą przez lasy, pola i przy ciekawych punktach krajobrazowych. Obszary nad Mienią oraz w okolicach stawów zachęcają do spacerów i obserwacji ptactwa wodnego oraz innych elementów przyrody.

Rynek pracy i gospodarka

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Dębe Wielkie 1 139 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 459 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -680.

Ponadto, 14,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dębe Wielkie pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 30,9% w przemyśle i budownictwie, a 23,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Dębe Wielkie wynosiło w 2024 roku 4,2% (4,2% wśród kobiet i 4,2% wśród mężczyzn). Na terenie Gminy Dębe Wielkie występuje bezrobocie znacznie wyższe od wojewódzkiego (4,0%) i znacznie niższe od bezrobocia rejestrowanego dla kraju (5,1%).

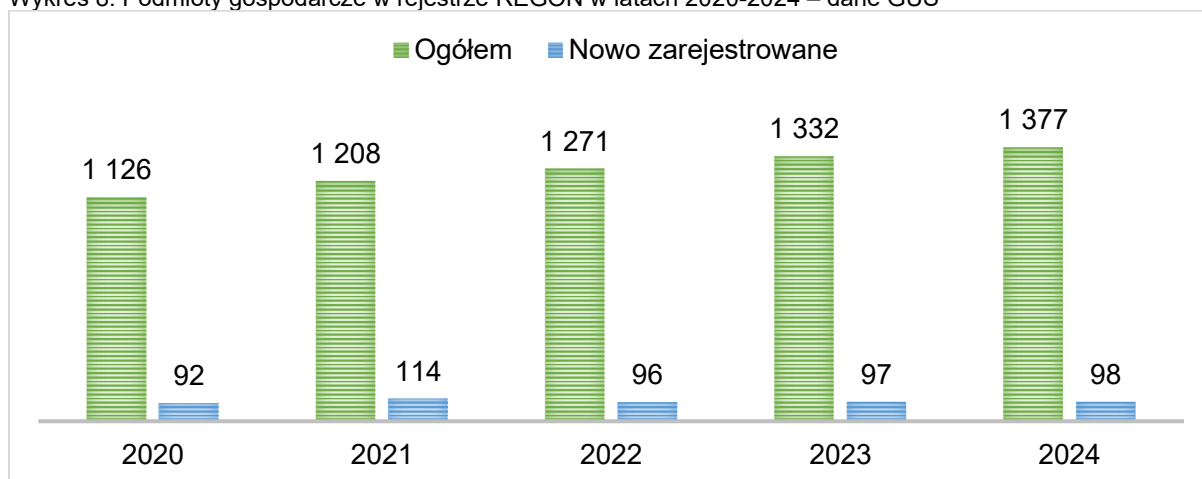
W Gminie Dębe Wielkie w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 377 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 154 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 98 nowych podmiotów, a 66 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Na przestrzeni lat 2009-2024 najczęściej (114) podmiotów zarejestrowano w roku 2021, a najmniej (51) w roku 2009. W tym samym okresie najczęściej (75) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2014 roku, najmniej (29) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2009 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Dębe Wielkie najczęściej (87) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (1 341) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 0,7% (9) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 26,7% (367) podmiotów, a 72,7% (1 001) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Dębe Wielkie najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (20.6%) oraz budownictwo (17.3%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2020-2024 – dane GUS

Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkań zlokalizowanych na terenie Gminy Dębe Wielkie wzrosła z 3 829 w 2022 roku do 3 998 w 2024 roku, a łączna powierzchnia użytkowa mieszkań zwiększyła się z 394 334 m² do 417 686 m². Należy podkreślić, że prezentowane dane dotyczą ogółu mieszkań w gminie (wszystkich form własności), a nie mieszkaniowego zasobu gminy rozumianego jako lokale stanowiące własność gminy.

Tabela 7. Liczba mieszkań

Liczba i powierzchnia mieszkań	2022 rok	2023 rok	2024 rok
mieszkania	3 829	3 907	3 998
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	394 334	404 391	417 686

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2024 roku w gminie Dębe Wielkie oddano do użytku 110 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 9,23 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Dębe Wielkie to 3 998 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypadają zatem 334 mieszkania. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 85,5% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne, 14,5% na sprzedaż lub wynajem.

Ochrona środowiska w Gminie Dębe Wielkie

Gmina posiada oficjalne dokumenty programowe dotyczące ochrony środowiska, które obejmują m.in.:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dębe Wielkie, który zawiera kierunki działań i cele strategiczne na rzecz środowiska,
- Plan gospodarki odpadami - dokument planistyczny regulujący zasady segregacji i gospodarowania odpadami komunalnymi.

Jakość powietrza

Gmina aktywnie uczestniczy w programach związanych z poprawą jakości powietrza, w tym: program „Czyste Powietrze”. Od maja 2021 w Urzędzie Gminy Dębe Wielkie działa Gminny Punkt Informacyjno-Konsultacyjny Programu Czyste Powietrze, w którym mieszkańcy mogą uzyskać bezpłatną pomoc przy wypełnianiu wniosków o dofinansowanie na wymianę starych pieców/kotłów oraz termomodernizację budynków.

Jakość powietrza w gminie zwykle oscyluje między umiarkowaną a niezadowalającą, z okresowymi przekroczeniami stężeń pyłów zawieszonych (np. PM2.5 i PM10) - szczególnie w sezonie grzewczym. Od 2020 roku trwają całoroczne odczyty z 5 czujników jakości powietrza (2 w Dębem Wielkie i po jednym w Rudzie, Górkach i Cygance).

Gospodarka odpadami i infrastruktura komunalna

W zakresie gospodarki komunalnej i środowiska gmina realizuje działania takie jak:

- System gospodarki odpadami komunalnymi - obejmuje selektywną zbiórkę i wywóz odpadów, regulowany lokalnymi zasadami i harmonogramem.
- PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych działa po to, by mieszkańcy mogli oddawać odpady trudne do utylizacji (np. elektrośmieci).

Infrastruktura wodno-ściekowa

Realizowane są projekty poprawiające infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, co wspiera ochronę środowiska poprzez:

- budowę i rozbudowę sieci kanalizacyjnej w celu wyeliminowania punktowych źródeł zanieczyszczeń wód i gleby,
- budowę i modernizację infrastruktury wodociągowej, co podnosi jakość i bezpieczeństwo zaopatrzenia w wodę.

Organizacje pozarządowe i usługi społeczne

Gmina Dębe Wielkie realizuje zadania z zakresu polityki społecznej poprzez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim. Na terenie gminy nie funkcjonuje Centrum Usług Społecznych. Usługi społeczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, są realizowane w ramach obowiązującego systemu instytucjonalnego, w szczególności przez GOPS oraz we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Dębe Wielkie:

- Stowarzyszenie „Centrum Edukacji i Rozwoju Biznesu”,
- Stowarzyszenie „Wrzosowanie”,
- Stowarzyszenie „Sport 4Kids”,
- Stowarzyszenie „Nasze Miejsce”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Domowego Ogniska „U Rozalki”,
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich „Skarb Serca”,
- Stowarzyszenie „Samotni Rodzice”,
- OSP Ruda,
- OSP Dębe Wielkie,
- OSP Jędrzejnik,
- OSP Cyganka,
- OSP Górki,
- Fundacja „Magiczne Kąty”,
- Fundacja „Kazimierza i Moniki”,
- Fundacja „K&G Horses”,
- Fundacja „Serce na Głowie”,
- Stowarzyszenie zwykłe „Tu żyję”,
- Stowarzyszenie zwykłe „Przestrzeń Dla Twórców”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Kociółek” w Bykowiźnie,
- Koło Gospodyń Wiejskich „ Calineczki” w Celinowie,

- Koło Gospodyń Wiejskich „Po sąsiedzku” w Choszczówce Rudzkiej,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Kogel-Mogel” w Choszczówce Stojeckiej,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Chroślanie” w Chrośli,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Mega babeczki” w Górkach,
- Koło Gospodyń Wiejskich „MiodziOlesin” w Olesinie,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Tabor” w Cygance,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Rudzianki” w Rudzie,
- Akademia Sztuk Walki,
- Klub Jeździecki "Kucykowa Zagroda",
- Klub Sportowy TAE,
- Klub Sportowy „Stowarzyszenie Sportowe JUJITSU - DĘBE WIELKIE”,
- Gminno-Ludowo-Uczniowski Klub Sportowy „Płomień” Dębe Wielkie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie zakłada rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej poprzez zlecenie zadań publicznych w trybach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zadania publiczne zlecane będą w szczególności w obszarach:

- integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców,
- wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,
- wsparcia rodzin i dzieci,
- przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej,
- działań edukacyjnych, profilaktycznych i środowiskowych,
- realizacji usług społecznych na poziomie lokalnym.

Zlecenie zadań publicznych stanowi narzędzie wzmocnienia lokalnego potencjału społecznego oraz zwiększania dostępności i jakości usług społecznych świadczonych na terenie gminy.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DĘBE WIELKIE

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Dębe Wielkie. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 8. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Dębe Wielkie

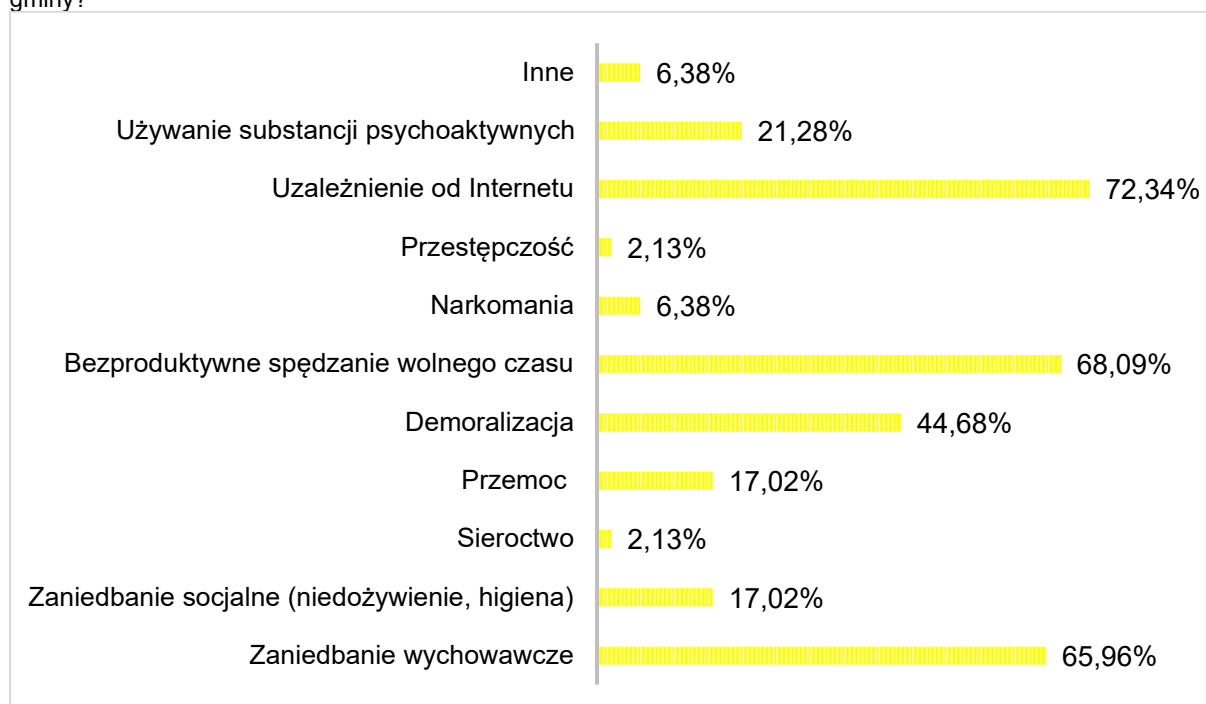
Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	3,68
narkomania	3,11
wzrost przestępczości	3,66
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,43
bezrobocie	3,23
ubóstwo	3,55
przemoc	3,49
uzależnienia behawioralne	3,40
bezzadność opiekuńczo-wychowawcza	3,70
rozpad rodzin	3,43

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem bezzadności opiekuńczo-wychowawczej, której ważność ocenili na poziomie 3,70. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Dębe Wielkie okazał się: problem alkoholizmu oraz przestępczości.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie Gminy Dębe Wielkie w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu, wskazane przez 72,34% badanych mieszkańców. Kolejno 68,09% przyznało, iż jest to bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a 65,96% wskazało na zaniedbanie wychowawcze. Następnie 44,68% dostrzega demoralizację, a 21,28% używanie substancji psychoaktywnych. Z kolei, 17,02% wskazało na przemoc i taka sama liczba ankietowanych przyznała, że jest to zaniedbanie socjalne. Następnie 6,38% wskazało na narkomanię, a 2,13% na przestępczość i sieroctwo. Z kolei, 6,38% badanych wymieniło inne negatywne zjawiska w odniesieniu do dzieci i młodzieży.

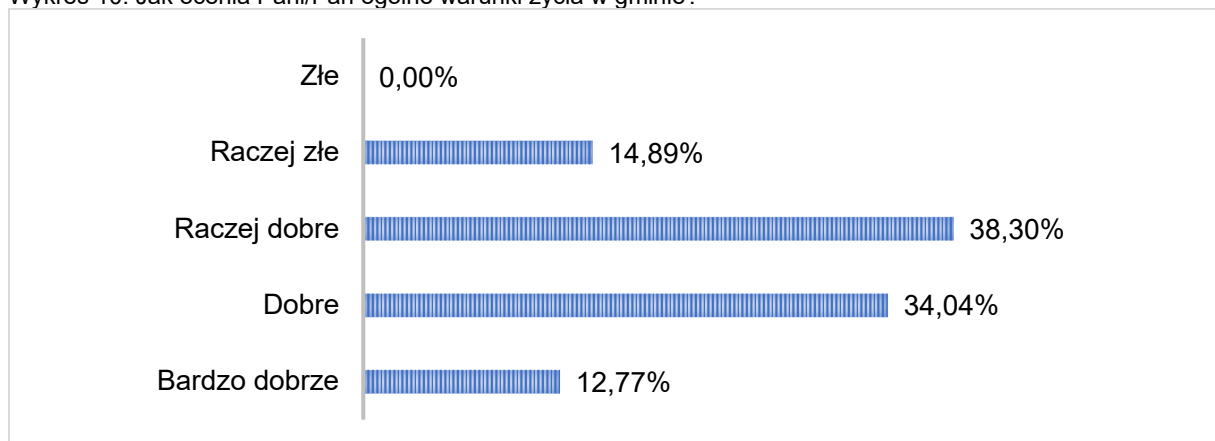
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?

Ogólne warunki życia w gminie mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 38,30% badanych respondentów. Z kolei, 34,04% oceniło je jako dobre, a 14,89% jako raczej złe. Pozostałe 12,77% ankietowanych oceniło warunki życia w gminie jako bardzo dobre.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Zapytano również badanych mieszkańców jak oceniają swoją sytuację materialną. I tak, 40,43% oceniło ją dobrze, a 27,66% przyznało, iż jest ona bardzo dobra. Z kolei, 23,40% stwierdziło, że jest przeciętna, ani dobra, ani zła, a 8,51% określiło ją jako złą.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W DĘBEM WIELKIM

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim jest jednostką organizacyjną Gminy Dębe Wielkie realizującą zadania gminy z zakresu pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, świadczeń rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Prawidłową realizację zadań oraz funkcjonowanie Ośrodka zapewnia kadra w skład, której wchodziło według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku 13 pracowników, w tym 5 pracowników socjalnych.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim obecnie zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim wynika, iż w roku 2024 w porównaniu do lat poprzednich, ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej była najmniejsza.

Tabela 9. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
rodziny korzystające z pomocy społecznej	rok 2022	326 rodzin
	rok 2023	326 rodzin
	rok 2024	301 rodzin
liczba osób w rodzinach	rok 2022	691 osób
	rok 2023	692 osoby
	rok 2024	649 osób
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	rok 2022	17 rodzin
	rok 2023	14 rodzin
	rok 2024	13 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne - choć liczba osób korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W 2024 roku z pomocy w postaci pracy socjalnej skorzystały 292 rodziny. Praca socjalna polegała przede wszystkim na wspieraniu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

Tabela 10. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba
świadczenia pieniężne	rok 2022	198 osób
	rok 2023	155 osób
	rok 2024	130 osób
świadczenia niepieniężne	rok 2022	48 osób
	rok 2023	63 osoby
	rok 2024	73 osoby
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	rok 2022	334 rodzin
	rok 2023	320 rodzin
	rok 2024	292 rodzin
usługi opiekuńcze	rok 2022	10 osób
	rok 2023	12 osób
	rok 2024	17 osób
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	rok 2022	8 osób
	rok 2023	6 osób
	rok 2024	9 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS w Dębem Wielkim w 2024 roku było kolejno: długotrwała i ciężka choroba, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz niepełnosprawność.

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba
niepełnosprawność	rok 2022	55 rodzin
	rok 2023	52 rodziny
	rok 2024	44 rodziny
bezrobocie	rok 2022	24 rodziny
	rok 2023	21 rodzin
	rok 2024	10 rodzin
ubóstwo	rok 2022	49 rodzin
	rok 2023	50 rodzin
	rok 2024	41 rodzin

bezradność opiekuńczo - wychowawcza	rok 2022	51 rodzin
	rok 2023	57 rodzin
	rok 2024	47 rodzin
długotrwała lub ciężka choroba	rok 2022	111 rodzin
	rok 2023	97 rodzin
	rok 2024	97 rodzin
przemoc domowa	rok 2022	2 rodziny
	rok 2023	3 rodziny
	rok 2024	2 rodziny
bezdomność	rok 2022	2 rodziny
	rok 2023	1 rodzina
	rok 2024	3 rodziny
alkoholizm	rok 2022	16 rodzin
	rok 2023	14 rodzin
	rok 2024	13 rodzin
narkomania	rok 2022	1 rodzina
	rok 2023	0
	rok 2024	0
ochrona macierzyństwa	rok 2022	3 rodziny
	rok 2023	8 rodzin
	rok 2024	7 rodzin
inne:	rok 2022	13 rodzin
	rok 2023	14 rodzin
	rok 2024	8 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Tabela 12. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:		
Wszczęcie procedur	Rok 2022	20
	Rok 2023	16
	Rok 2024	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim, w którym wzięło udział 6 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu Gminy Dębe Wielkie pracownicy GOPS najczęściej wymieniali alkoholizm, przemoc domową, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz nieporadność życiową, a kolejno niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych oraz niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno- prawnego.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają konflikty ze współmałżonkiem/partnerem oraz trudności sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Następnie ankietowani wymienili, nadużywanie alkoholu/alkoholizm, problemy zdrowotne w rodzinie, przemoc oraz uzależnienia (uzależnienie od komputera, Internetu, hazardu, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych).

Bezrobocie

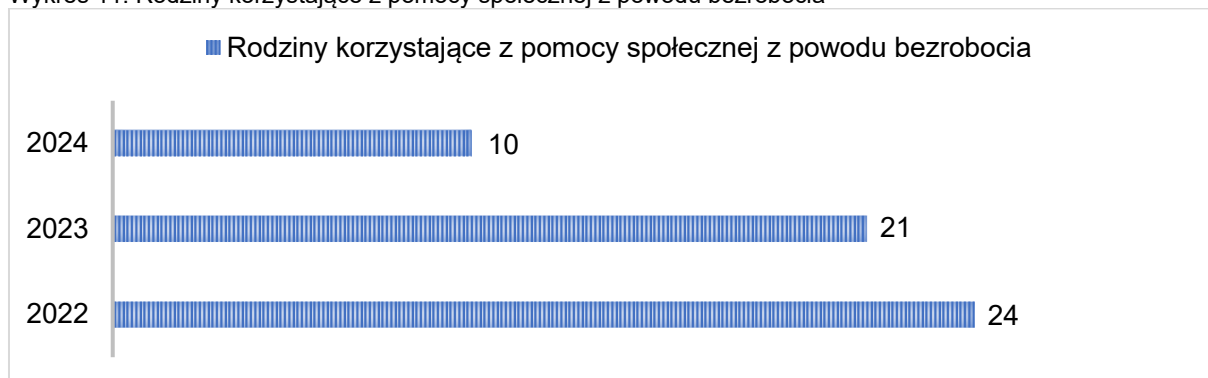
Zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku w Gminie Dębe Wielkie zarejestrowanych było 160 osób bezrobotnych, w tym: 92 kobiety oraz 68 mężczyzn. W latach 2020 - 2024 liczba osób bezrobotnych w Gminie Dębe Wielkie ulegała wahaniom, jednak w ujęciu ogólnym wykazuje trend spadkowy, z 227 osób w 2020 roku do 160 osób w 2024 roku. Największy spadek odnotowano w 2021 roku, natomiast przejściowy wzrost bezrobocia wystąpił w 2023 roku.

Tabela 13. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2024

Stan bezrobocia	
bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
rok 2020	227 osób
rok 2021	167 osób
rok 2022	168 osób
rok 2023	189 osób
rok 2024	160 osób
kobiety	
rok 2020	108 kobiet
rok 2021	94 kobiety
rok 2022	92 kobiety
rok 2023	112 kobiet
rok 2024	92 kobiet
mężczyźni	
rok 2020	119 mężczyzn
rok 2021	73 mężczyzn
rok 2022	76 mężczyzn
rok 2023	77 mężczyzn
rok 2024	68 mężczyzn
osoby długotrwale bezrobotne	
rok 2020	108 osób
rok 2021	98 osób
rok 2022	86 osób
rok 2023	79 osób
rok 2024	81 osób

Zgodnie z danymi GOPS w Dębem Wielkim, na przestrzeni lat 2022-2024 znacznie zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Bezdomność

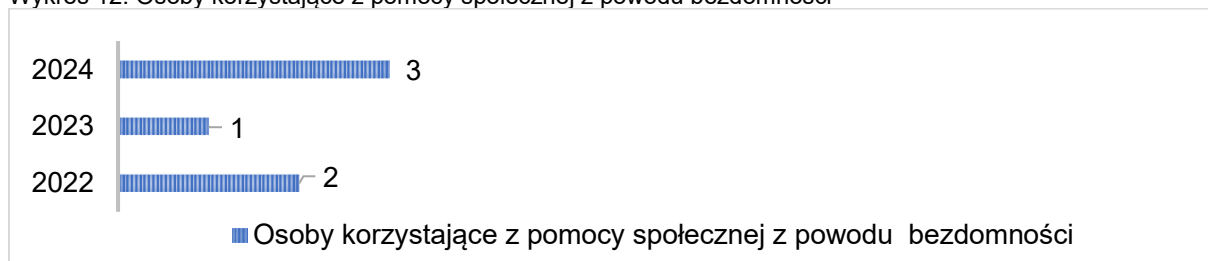
Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastęrcza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania².

Art. 6 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej przewiduje dwa odrębne stany faktyczne pozwalające na uznanie osoby za bezdomną. Pierwszy odnosi się do osoby, która nie mieszka w lokalu mieszkalnym i jednocześnie nie posiada stałego zameldowania, drugi natomiast odnosi się do sytuacji, kiedy osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym posiada stałe zameldowanie w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. W przypadku każdego z tych stanów przewidziane w ustawie przesłanki muszą występować kumulatywnie.

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Zgodnie z danymi GOPS w Dębem Wielkim, w 2024 roku trzy osoby korzystały z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

² Porowski. M, Bezdomność - obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

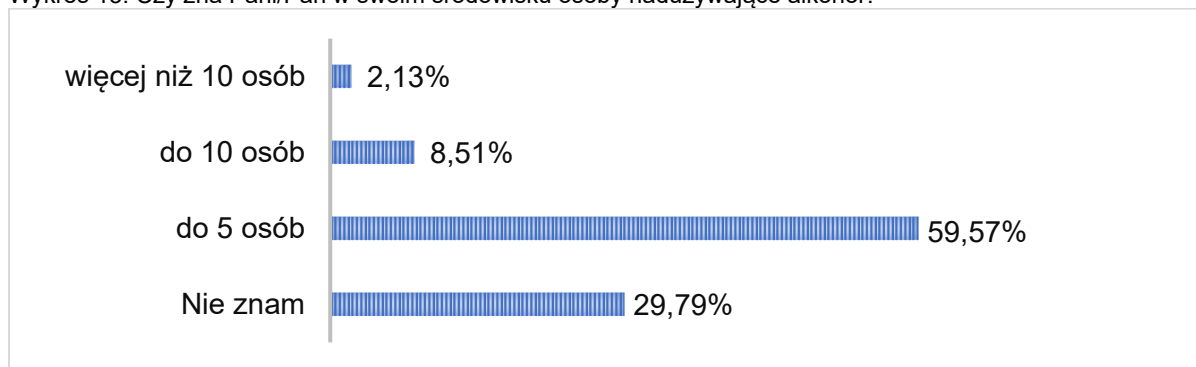
Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu³.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany wysoko w hierarchii problemów społecznych. Jak wynika z odpowiedzi, 42,55% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 25,53% uważa, iż są to nieliczne przypadki. Z kolei, 23,40% uważa, że, jest to problem bardzo powszechny a 2,13% twierdzi, że taki problem nie występuje na terenie gminy. Pozostałe 6,38% ankietowanych nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Warto zaznaczyć, iż 59,57% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 70,21% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym: 59,57% do 5 takich osób, 8,51% do 10 takich osób, a 2,13% powyżej 10 takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 29,79% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

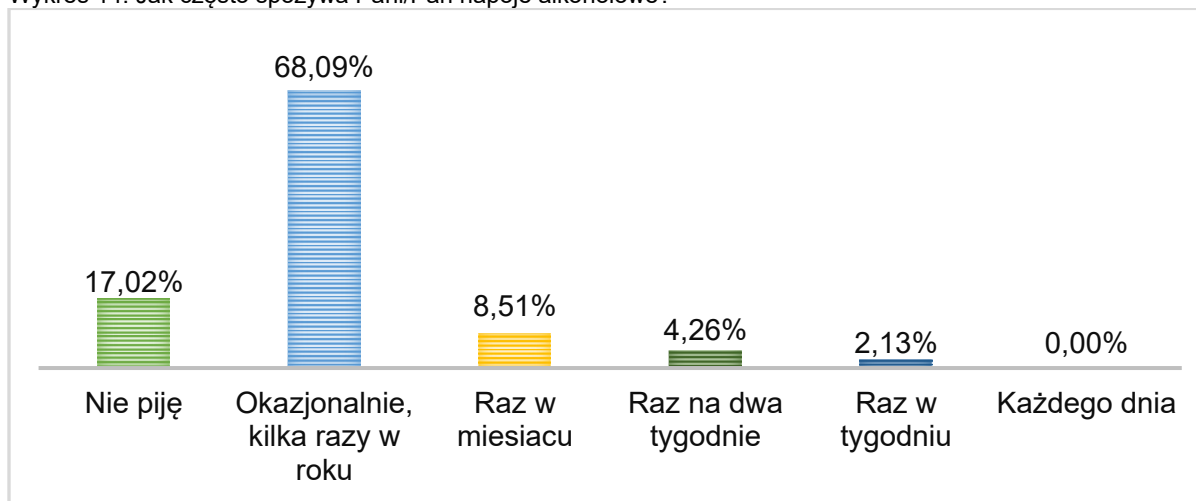
3 PARPA - szkody zdrowotne i uzależnienie, picie ryzykowne i szkodliwe

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 68,09% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 17,02% zadeklarowało abstynencję, a 8,51% przyznało, iż spożywa alkohol raz w miesiącu. Z kolei, 4,26% przyznało, iż ma to miejsce raz na dwa tygodnie, a 2,13% spożywa alkohol raz w tygodniu. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Ponadto, 44,68% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 17,02% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Z kolei, łącznie 25,53% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 42,55% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która pomaga osobom uzależnionym. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja ds. Rozwiązania Problemów Alkoholowych oraz Punkt Konsultacyjno - Informacyjny ds. uzależnień i przemocy w Dębem Wielkim. Pozostałe 57,45% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzenia wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Dębe Wielkie.

Z pozyskanych danych wynika, iż 10,71% uczniów klas piątych i szóstych oraz 21,44% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dębem Wielkim

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2022-2024 wskazują, że wzrosła liczba wniosków o leczenie odwykowe.

Tabela 14. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania GKRPA	Rok	Liczba
posiedzenia GRPA (ogółem)	rok 2022	13 posiedzeń
	rok 2023	12 posiedzeń
	rok 2024	12 posiedzeń
przeprowadzone rozmowy motywujące	rok 2022	16 rozmów
	rok 2023	61 rozmów
	rok 2024	32 rozmowy
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	rok 2022	1 kontrola
	rok 2023	8 kontroli
	rok 2024	1 kontrola
wnioski o leczenie odwykowe	rok 2022	3 wnioski
	rok 2023	2 wnioski
	rok 2024	6 wniosków
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	rok 2022	3 zlecenia
	rok 2023	2 zlecenia
	rok 2024	6 zleceń
wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	rok 2022	3 wnioski
	rok 2023	2 wnioski
	rok 2024	6 wniosków
postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	rok 2022	13 postanowień
	rok 2023	13 postanowień
	rok 2024	10 postanowień
szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	rok 2022	5 szkoleń
	rok 2023	17 szkoleń
	rok 2024	6 szkoleń

Punkt Konsultacyjno - Informacyjny ds. uzależnień i przemocy w Dębem Wielkim

Zakres działań Punktu:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- udzielanie rodzinom dysfunkcyjnym w których występują problemy alkoholowe, przemoc domowa pomocy specjalistycznej,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.

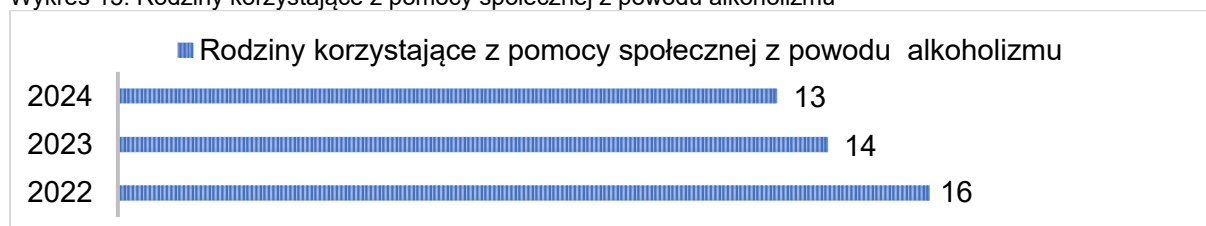
Z danych przekazanych przez GKRPA wynika, iż na przestrzeni lat 2022-2024 znacznie wzrosła liczba osób korzystających z pomocy Punktu.

Tabela 15. Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego ds. uzależnień i przemocy

Punkt Konsultacyjno - Informacyjny ds. uzależnień i przemocy	Rok	Liczba
Liczba osób korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	rok 2022	228 osób
	rok 2023	506 osób
	rok 2024	917 osób
Rodziny z problemem alkoholowym	rok 2022	120 rodzin
	rok 2023	144 rodziny
	rok 2024	410 rodzin

Zgodnie z danymi GOPS w Dębem Wielkim, na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu pozostaje na zbliżonym poziomie.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Narkomania

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Dębe Wielkie, jednak są to nieliczne przypadki. Taką odpowiedź zaznaczyło 46,81% badanych mieszkańców, dla 23,40% ankietowanych jest to problem zauważalny, a dla 6,38% jest to problem bardzo powszechny. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (80,85%).

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 4,26% badanych. Pozostałe 95,74% badanych zaprzeczyło by kiedykolwiek sięgało po tego typu substancje psychoaktywne.

Wśród badanych uczniów klas siódmych i ósmych 5,36% tj. 3 uczniów miało kontakt z narkotykami. Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród uczniów klas piątych i szóstych 14,29% zna osoby w swoim środowisku które zażywają narkotyki, natomiast w klasach siódmych i ósmych do takich znajomości przyznało się 23,21% uczniów.

Uzależnienia behawioralne

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (...) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji” ludzkiego życia.⁴

W związku z tym badanym mieszkańcom zadano kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Najważniejszym problemem wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie okazał się problem nadmiernego korzystania z Internetu (48,94%) oraz nadmiernego korzystania z telefonu komórkowego (44,68%). Kolejno 27,66% przyznało, że dotyczy ich pracoholizm. Pozostałe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:

Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	Tak
uzależnieniem od pracy (pracoholizm)	27,66%
nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	44,68%
nadmiernym korzystaniem z Internetu (sieciholizm)	48,94%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	8,51%
hazardem	0,00%
nałogowym kupowaniem rzeczy (zakupoholizm)	6,38%
nadmiernym objadaniem się (jedzenioholizm)	21,28%
obsesyjnym przestrzeganiem jedzenia zdrowej żywności (ortoreksja)	2,13%

Ponadto, 38,30% badanych mieszkańców oceniło na poziomie dobrym swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych. Kolejno 27,66% przyznało, iż jest ona dostateczna, a 17,02% stwierdziło, że ich wiedza w tym zakresie jest niedostateczna.

⁴ Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9

Następnie 12,77% przyznało, iż posiada bardzo dobrą wiedzę w tym temacie, a 4,26% respondentów nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Najczęściej dostrzeganymi przez badanych nauczycieli problemami wśród uczniów jest nadmierne korzystanie z gier komputerowych, nałogowe korzystanie z telefonu komórkowego (fonoholizm), nadmierne korzystanie z Internetu (sieciholizm) oraz nadmierne wykorzystywaniem przeglądarek internetowych (Efekt Google'a). Ponad to nauczyciele dostrzegają wśród zachowań uczniów zaburzenia nastroju związane z użytkowaniem serwisów społecznościowych (depresja facebookowa) oraz strach związany z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym (nomofobia).

Badani rodzice również zauważyli problemy u swoich dzieci związane z uzależnieniami behawioralnymi, w tym największy odsetek z nich tj. 34,12% wskazał, iż ich dzieci dotyczy fonoholizm, czyli problem nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Ponadto 20,00% rodziców przyznało, że ich dzieci odczuwają strach związany z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym (nomofobia). Kolejno, 16,47% rodziców zauważyło u swoich dzieci nadmierne korzystanie z Internetu, a 14,12% rodziców dostrzega u swoich dzieci nadmierne korzystanie z gier komputerowych.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nadmierne korzystanie telefonu komórkowego i nadmierne granie w gry komputerowe (wskazane po 25,00%) oraz nałogowe korzystanie z Internetu (21,43%).

Z kolei, 26,79% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że dotyczy ich obsesyjne kupowanie niepotrzebnych rzeczy. Idąc dalej, 23,21% przyznało, iż odczuwa strach związany z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym (nomofobia). Kolejno, 17,86% przyznało się, że nałogowo korzysta z telefonu komórkowego, a 16,07% ma obsesję na punkcie posiadania umięśnionego ciała (bigoreksja) oraz nadmierne korzysta z Internetu (sieciholizm).

W kontekście przywołanych wyżej wyników badań, zaleca się upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno- edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Na terenie Gminy Dębe Wielkie dane demograficzne wskazują na problem starzenia się społeczeństwa. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z tym postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wymusza na władzach samorządowych podejmowanie działań zmierzających do redukcji jego skutków.

Tabela 17. Podział mieszkańców ze względu na wiek

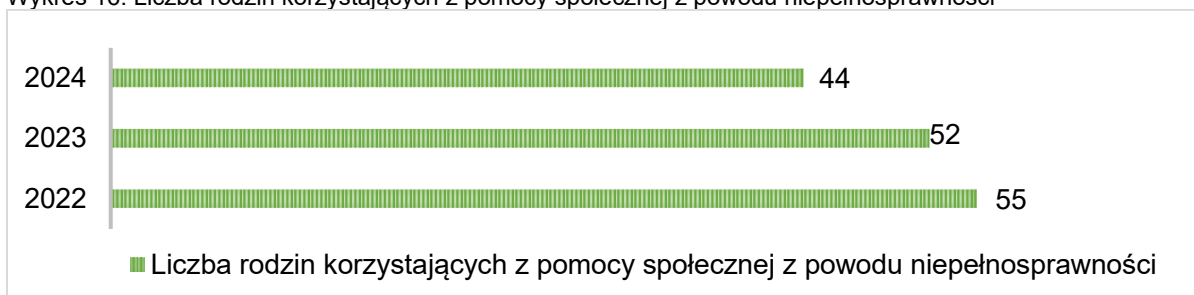
Liczba mieszkańców	
ogółem:	
rok 2020	11 331 osób
rok 2021	11 514 osób
rok 2022	11 676 osób
rok 2023	11 863 osoby
rok 2024	11 956 osób
osoby w wieku 0-17 lat:	
rok 2020	2 738 osób
rok 2021	2 811 osób
rok 2022	2 870 osób
rok 2023	2 924 osoby
rok 2024	2 923 osoby
osoby w wieku 18-59 lat:	
rok 2020	6 449 osób
rok 2021	6 519 osób
rok 2022	6 602 osoby
rok 2023	6 711 osób
rok 2024	6 778 osób
osoby w wieku 60 lat i więcej:	
rok 2020	2 144 osoby
rok 2021	2 184 osoby
rok 2022	2 204 osoby
rok 2023	2 228 osób
rok 2024	2 255 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognozy demograficzne (GUS) wskazują na przyspieszenie negatywnych tendencji – do 2030 roku dzieci do 14 roku życia ubędzie nawet o 15,4% (ostatnie dwa lata były szczególnie niekorzystne pod względem ujemnego przyrostu naturalnego), a osób w wieku produkcyjnym o blisko 8,2%; przybędzie za to 20,8% osób po 65 roku życia.

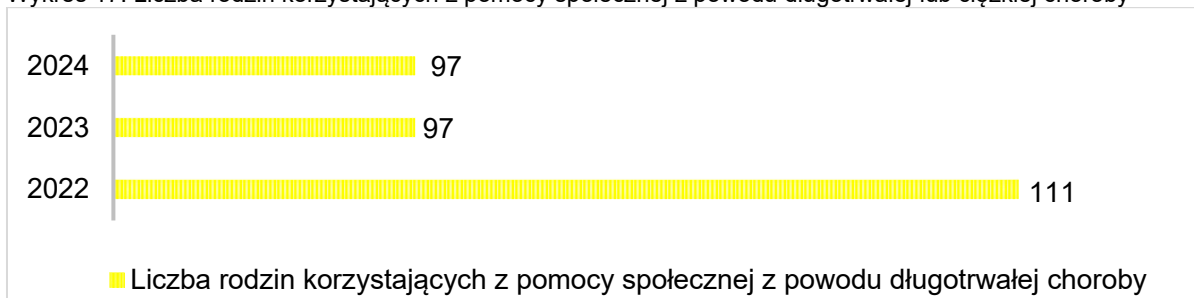
Zgodnie z danymi GOPS w Dębem Wielkim, na przestrzeni lat 2022-2024 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Dębem Wielkim

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Dębe Wielkie:

- **Klub Seniora** - W Gminie Dębe Wielkie funkcjonuje Klub Seniora, działający przy Gminnym Ośrodku Kultury (GOK) w Dębem Wielkim, oferujący seniorom wspólne spotkania, zajęcia rekreacyjne (np. taniec, rękodzieło, nordic walking) i wsparcie psychologiczne, zapewniając integrację i aktywne spędzanie czasu, a chętni mieszkańcy gminy powyżej 60. roku życia mogą dołączyć poprzez kontakt z GOK.
- **Program „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego** - program skierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2024 roku w ramach Programu pomocą objętych było 5 osób.
- **Program „Opieka wytchnieniowa”** - od 2025 roku realizowany jest Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego. Program ten adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności od 2 roku życia do ukończenia 16 roku życia oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub orzeczeniami równoważnymi.
- **Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dębem Wielkim** organizuje zajęcia z gimnastyki leczniczej o charakterze rehabilitacyjnym dla osób po 60-tym roku życia. Dwa razy w tygodniu są organizowane bezpłatne zajęcia w ramach projektu „Aktywny senior”.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej. Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,

- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców⁵.

Inne działania w gminie na rzecz osób z niepełnosprawnościami:

Wójt Gminy Dębe Wielkie powołał pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych, który ma za zadanie wspierać te osoby zarówno jeśli chodzi o informowanie o możliwych źródłach pomocy jak i organizację różnego rodzaju wydarzeń integrujących osoby z niepełnosprawnościami z całą społecznością gminną.

Powołano również Gminną Społeczną Komisję ds. Osób Niepełnosprawnych (GSKON). Komisja składa się z 11 osób – są to mieszkańcy Gminy Dębe Wielkie - osoby z niepełnosprawnością, opiekunowie takich osób oraz przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych. GSKON organizowało zbiórkę korków plastikowych i przekazywało je osobom z niepełnosprawnością, aby mogły po spieniężeniu przeznaczyć środki na rehabilitację. GSKON prowadzi profil na Facebooku, na którym informuje o projektach skierowanych do osób z niepełnosprawnością. Członkowie GSKON opracowują również artykuły do Biuletynu Informacyjnego Gminy Dębe Wielkie. GSKON inicjuje i koordynuje realizację programów oświatowych, kulturalnych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży będących osobami niepełnosprawnymi, podejmuje zadania dotyczących integracji osób niepełnosprawnych z społecznością lokalną.

⁵ Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim- informacje dla osób z niepełnosprawnościami

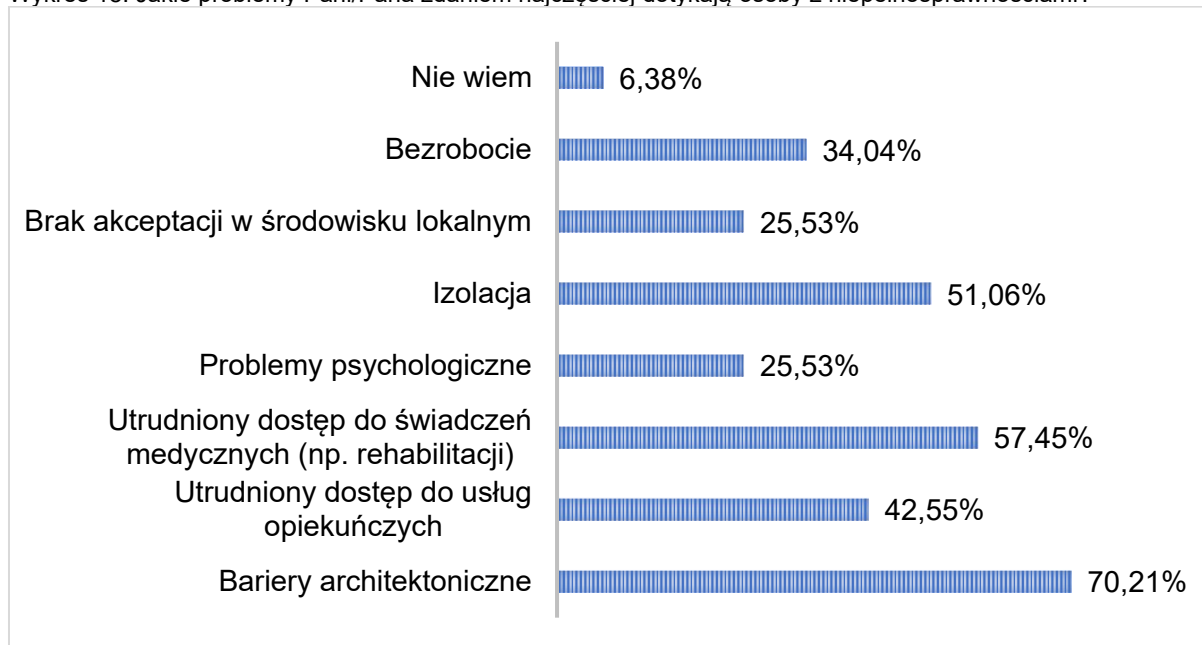
Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na brak windy w budynku Urzędu Gminy, mała ilość godzin AOOD, opieki wytchnieniowej, ograniczony dostęp do rehabilitacji i lekarzy specjalistów, brak klubów gdzie mogłyby spotkać się osoby z niepełnosprawnościami oraz brak komunikacji. Według 33,33% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, a 33,33% miała odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 33,33% nie wyraziło opinii w tym temacie.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej coraz mniejsze zaangażowanie rodziny w opiekę nad seniorami i przerzucenie odpowiedzialności na instytucje, brak instytucji świadczących dzienną opiekę oraz dowozu do placówek, samotność, trudny dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej, brak dostępu do lekarzy specjalistów oraz długi okres oczekiwania, brak klubów seniora, trudny dojazd do urzędu i do lekarza - brak komunikacji do miejscowości na terenie gminy oraz niewystarczająca ilość opiekunek środowiskowych. Według 50,00% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom starszym (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, natomiast 33,34% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 16,67% nie wyraziło opinii w tym temacie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 70,21% badanych wskazało na bariery architektoniczne, a 57,45% na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji). Z kolei, po 51,06% zaznaczyło izolację, 42,55% utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, a 34,04% bezrobocie. Następnie 25,53% wskazało na brak akceptacji w środowisku lokalnym i taka sama liczba ankietowanych wskazała na problemy psychologiczne. Pozostałe 6,38% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na tak zadane pytanie.

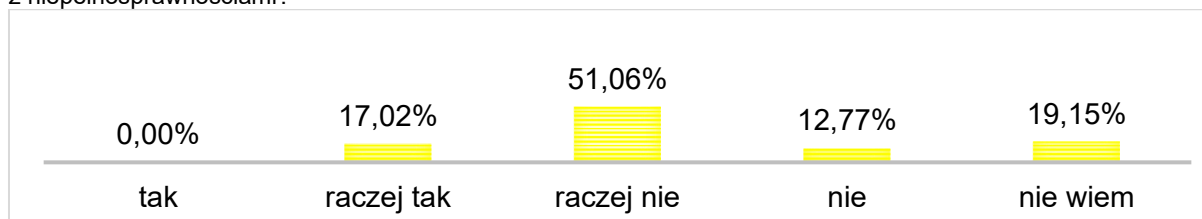
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?

Ponadto, łącznie 63,83% stwierdziło, iż działania podejmowane na terenie Gminy nie uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a 17,02% badanych mieszkańców przyznało, że takie potrzeby są uwzględniane. Pozostałe 19,15% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

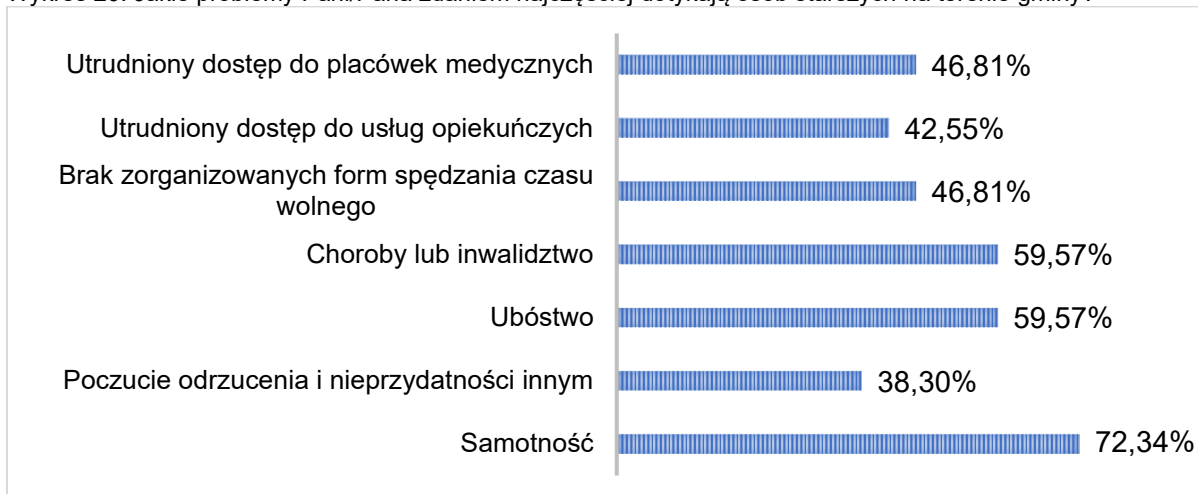

W trakcie ankietyzacji dorosłych mieszkańców poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (72,34%), choroby lub inwalidztwo oraz ubóstwo (wskazane po 59,57%), utrudniony dostęp do placówek medycznych oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (po 46,81%), utrudniony

dostęp do usług opiekuńczych (42,55%) oraz poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (38,30%).

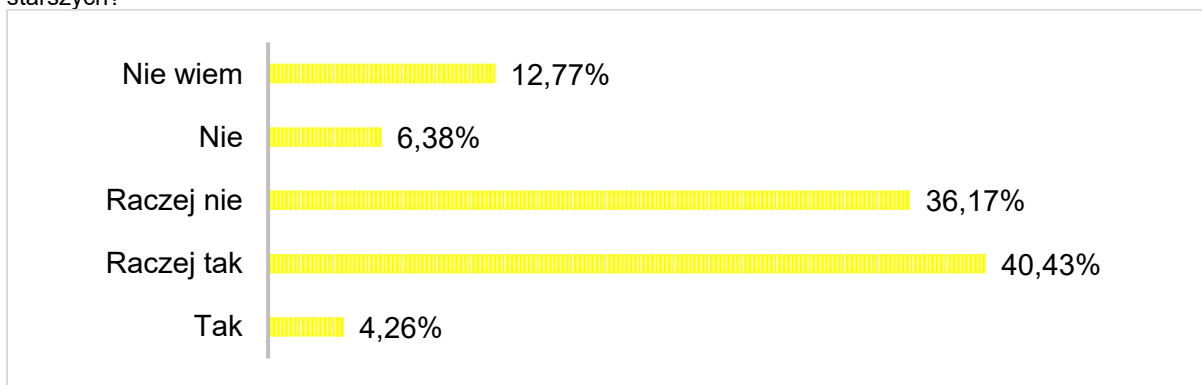
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?

Ponadto, łącznie 44,69% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy Dębe Wielkie uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, 42,55% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 12,77% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

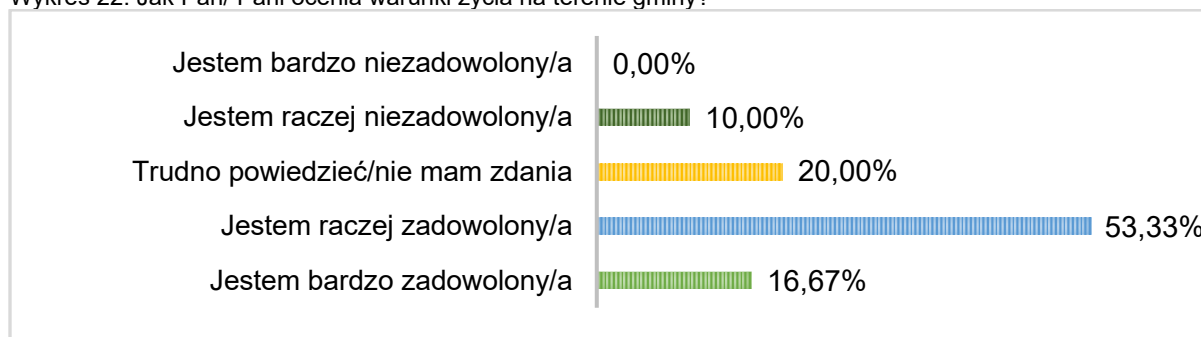

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Dębe Wielkie:

W ramach przygotowania niniejszego dokumentu Strategii przeprowadzono badania ankietowe wśród osób z niepełnosprawnościami. W badaniu wzięło udział 30 osób, w tym 15 kobiet oraz 15 mężczyzn. Idąc dalej, 60,00% z nich reprezentowało przedział wiekowy 31-60 lat, z kolei 30,00% było w wieku powyżej 60 lat, a 10,00% stanowiły osoby w wieku 20-30 lat. Ponadto, 42,31% posiadało umiarkowany stopień niepełnosprawności, 38,46% znaczny stopień niepełnosprawności, a 19,23% lekki stopień niepełnosprawności. Badane osoby posiadały najczęściej wykształcenie zawodowe (37,04%) oraz podstawowe i średnie (po 22,22%), a kolejno wyższe (14,81%) i gimnazjalne (3,70%).

Na początku badania poproszono osoby z niepełnosprawnościami o ocenę warunków życia na terenie Gminy Dębe Wielkie. I tak, 53,33% ankietowanych przyznało, że są raczej zadowolony z warunków życia, 16,67% jest bardzo zadowolony, a 10,00% jest raczej niezadowolony. Pozostałe 20,00% nie miało zdania w tym temacie.

Wykres 22. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie gminy?

Według 36,67% respondentów w działaniach gminy uwzględniane są potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Z kolei, 20,00% wyraziło zadanie przeciwne, a pozostałe 43,33% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące teren gminy jako problemy wskazywały najczęściej na bariery architektoniczne. Taką odpowiedź wskazało 66,67% respondentów. Kolejno, 33,33% wskazało na utrudniony dostęp do świadczeń

medycznych (np. rehabilitacji). Następnie 13,33% wskazało na problemy psychologiczne, a 10,00% na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych.

Tabela poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100% oraz wpisać swoje odpowiedzi.

Tabela 18. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami na terenie gminy?

Jakie problemy najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych?	n= 30 osób
Bariery architektoniczne	66,67%
Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych	10,00%
Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji)	33,33%
Problemy psychologiczne	13,33%
Izolacja	6,67%
Brak akceptacji w środowisku lokalnym	6,67%
Bezrobocie	6,67%
Inne: brak wystarczającej liczby godzin asystenta osoby z niepełnosprawnościami, brak warsztatów dla OzN, brak odpowiedniego połączenia komunikacji miejskiej z UG	10,00%

Najczęściej dostrzeganym ułatwieniem zaobserwowanym przez osoby z niepełnosprawnością na terenie Gminy Dębe Wielkie jest podjazd pod Urząd Gminy, usługi opiekuńcze oraz uczestnictwo w programie Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami.

Warto zaznaczyć, iż 60,00% respondentów zna instytucje, które pomagają osobom z niepełnosprawnościami. Ankietowani wskazali głównie na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, GOK oraz Caritas. Pozostałe 40,00% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Następnie poproszono osoby z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Dębe Wielkie o ocenę funkcjonowania obszarów publicznych w gminie oraz dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Dostosowanie strony internetowej instytucji publicznych dla osób niewidomych i słabowidzących sprawiło największy kłopot w ocenie, gdyż 80,00% respondentów nie wiedziało, jak ustosunkować się do tak zadanego pytania. Z kolei, 6,67% oceniło bardzo dobrze tą kwestię i taka sama liczba ankietowanych oceniła ją niedostatecznie. Kolejno, 3,33% oceniło dostatecznie dostosowanie strony internetowej i taka sama liczba ankietowanych wystawiła ocenę dobrą.

Dostosowanie infrastruktury, przestrzeni publicznej dla osób niewidomych i słabowidzących 23,33% badanych oceniło niedostatecznie, 10,00% dostatecznie, a 3,33% respondentów wystawiła ocenę dobrą. Pozostałe 63,33% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Dostosowanie infrastruktury, przestrzeni publicznej dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich najwyższy odsetek tj. 46,67% ocenił niedostatecznie. Kolejno 20,00% oceniło tą kwestię dostatecznie, a 3,33% bardzo dobrze. Pozostałe 30,00% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

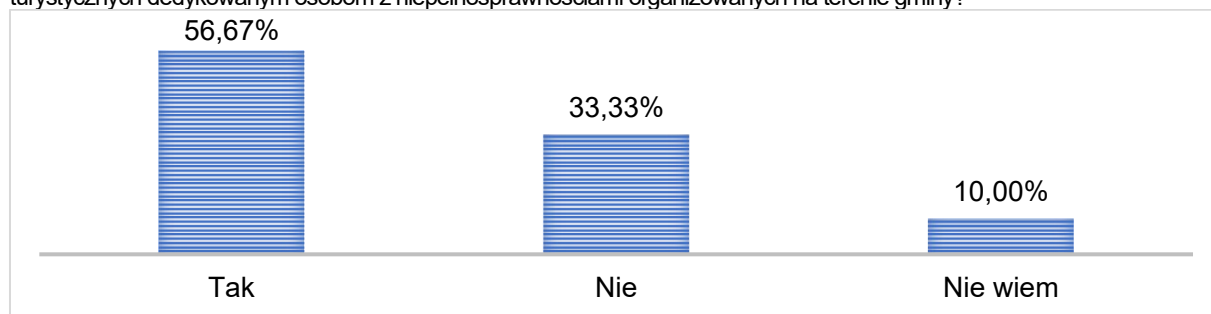
Poziom obsługi osób niepełnosprawnych i znajomość zasad komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach, 26,67% respondentów oceniło dobrze. Z kolei, 16,67% oceniło niedostatecznie i taka sama liczba ankietowanych oceniła obsługę dostatecznie. Następnie 6,67% wystawiła ocenę bardzo dobrą, a pozostałe 33,33% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Ogólną dostępność informacji (informacje o sposobie i miejscu załatwiania sprawy, oznakowanie w budynku) największy odsetek respondentów tj. 33,33% ocenił dobrze, a 26,67% ankietowanych oceniło dostępność informacji dostatecznie. Kolejno 6,67% oceniło tą kwestię bardzo dobrze, a 3,33% ankietowanych oceniła ją niedostatecznie. Pozostałe 30,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Dębe Wielkie ankietowane osoby z niepełnosprawnościami wskazywały najczęściej na dostęp do rehabilitacji, więcej godzin psychologa, budowa windy w UG, kluby dzienne, miejsca spotkań dla osób z niepełnosprawnościami, dowozy do lekarzy na zakupy, poprawa dostępności architektonicznej poprzez przebudowę krawężników, dofinansowanie do mieszkań, większych samochodów, jadłodajnia, większa ilość zajęć aktywizacyjnych oraz dostosowanie przestrzeni publicznej do osób niewidomych i słabowidzących.

Kolejno zapytano osoby z niepełnosprawnościami czy byłyby zainteresowane uczestnictwem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy. I tak, 56,67% respondentów odpowiedziało twierdząco, z kolei 33,33% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 10,00% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 23. Czy byłby Pan/ byłaby Pani zainteresowana uczestnictwem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy?

Idąc dalej, 30,00% tj. 9 respondentów potwierdziło chęć skorzystania ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej i taka sama liczba ankietowanych wyraziła zdanie przeciwne. Kolejno, 20,00% ankietowanych przyznało, że korzysta z pomocy asystenta, a. pozostałe 20,00% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

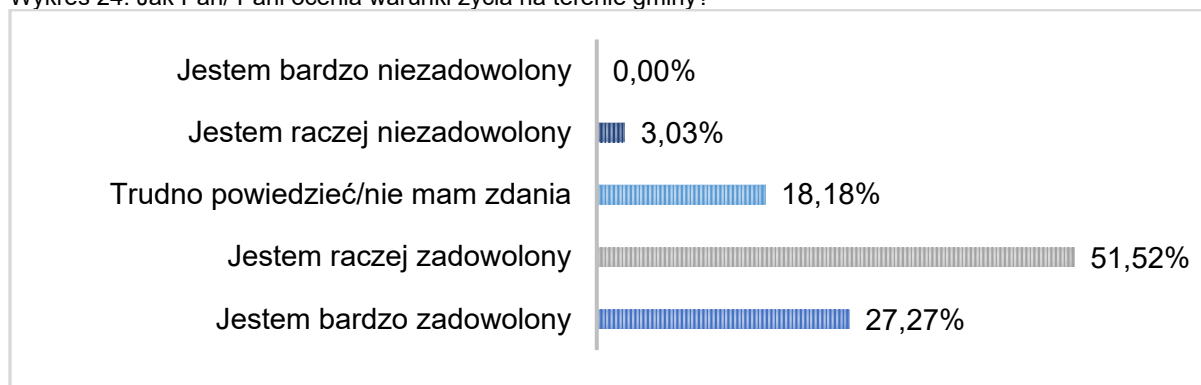
Na samym końcu zadano pytanie osobom z niepełnosprawnościami, czy czują się wykluczeni z lokalnej grupy społecznej. I tak, 53,33% zaprzeczyło, a 20,00% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie. Pozostałe 26,67% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród seniorów z terenu Gminy Dębe Wielkie:

W ramach przygotowania Strategii przeprowadzono również badania ankietowe wśród seniorów zamieszkujących teren Gminy Dębe Wielkie. W badaniu wzięły udział 33 osoby, w tym 19 kobiet oraz 14 mężczyzn. Idąc dalej, 39,39% z nich reprezentowało przedział wiekowy 70+ i taka sama liczba ankietowanych seniorów była w wieku 60+. Pozostałe 21,21% to osoby w wieku 50+. Badane osoby posiadały najczęściej wykształcenie podstawowe (46,15%), a kolejno zawodowe (30,77%), średnie (11,54%), policealne (7,69%) oraz wyższe (3,85%).

Na początku zapytano seniorów z terenu Gminy Dębe Wielkie jak oceniają warunki życia na terenie gminy. I tak, 51,52% ankietowanych jest raczej zadowolonych, a 27,27% jest bardzo zadowolonych. Pozostałe 3,03% oceniło warunki życia w gminie jako niezadowolające, a 18,18% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Wykres 24. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie gminy?

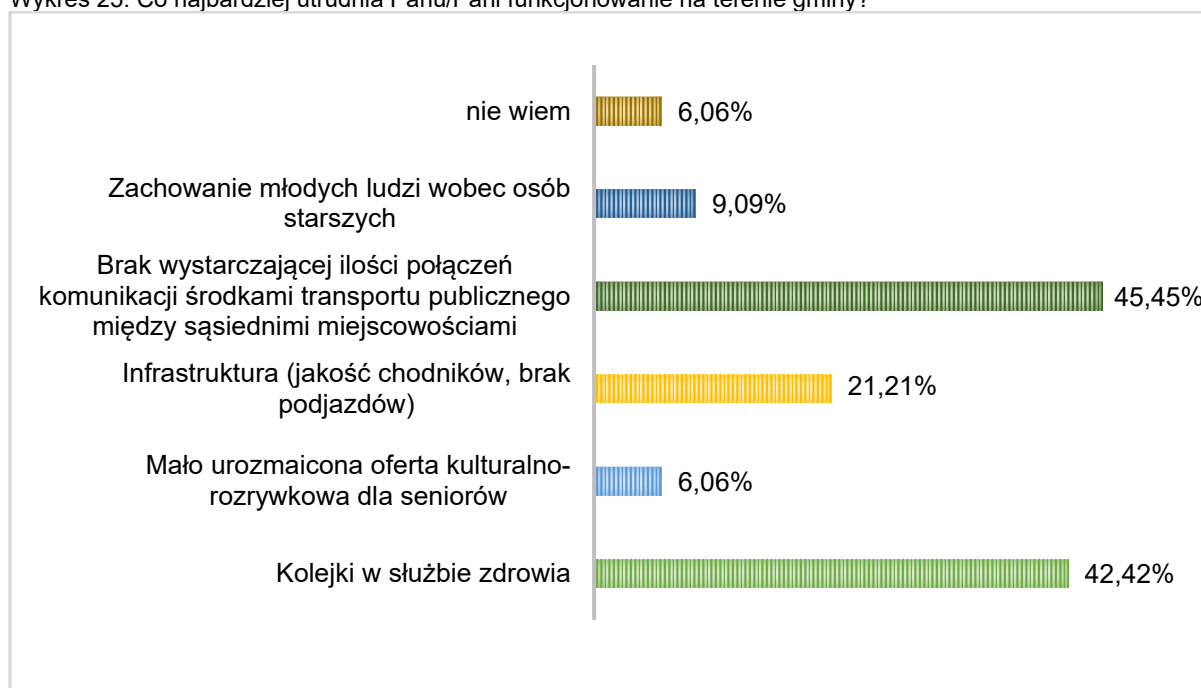
Według 42,43% badanych respondentów, Gmina Dębe Wielkie dba o potrzeby seniorów, a 24,24% ankietowanych wyraziła zdanie przeciwne. Pozostałe 33,33% nie wiedziało jak ustosunkować się do tej kwestii.

Zapytano seniorów co najbardziej utrudnia im funkcjonowanie na terenie gminy. Największy odsetek tj. 45,45% wskazał na brak wystarczającej ilości połączeń komunikacji środkami transportu publicznego między sąsiednimi miejscowościami, a 42,42% na kolejki w służbie zdrowia. Następnie 21,21% zwróciło uwagę na

niedostosowaną infrastrukturę, w tym przede wszystkim złą jakość chodników oraz brak podjazdów, a 9,09% na zachowanie młodych ludzi wobec starszych. Pozostałe 6,06% ankietowanych wskazało na mało urozmaiconą ofertę kulturalno-rozrywkową dla seniorów.

Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100% oraz wpisać swoje odpowiedzi.

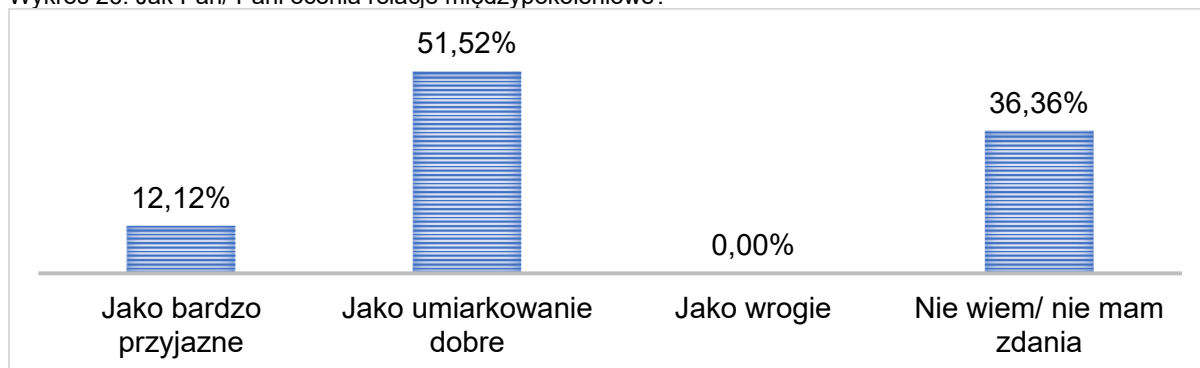
Wykres 25. Co najbardziej utrudnia Panu/Pani funkcjonowanie na terenie gminy?

Z kolei, badani respondenci jako najczęściej dostrzegane ułatwienie dla seniorów wskazali na bony ciepłownicze, pomoc GOPS, dobry stan dróg, pomoc Caritas, podjazdy, usługi opiekuńcze oraz zajęcia dla seniorów w GOK..

Zapytano również seniorów, jak oceniają relacje międzypokoleniowe. Największy odsetek tj. 51,52% ocenił je jako umiarkowanie dobre. Następnie 12,12% respondentów oceniło je jako bardzo przyjazne. Pozostałe 36,36% ankietowanych nie miało zdania w tym temacie.

Wykres 26. Jak Pan/ Pani ocenia relacje międzypokoleniowe?

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 81,82% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która pomaga osobom starszym. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Caritas, Kościół, sołtys, GOK oraz Ochotniczą Straż Pożarną (OSP). Pozostałe 18,18% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom starszym.

Wśród działań, które powinny podjąć władze samorządowe, aby skutecznie wspierać osoby starsze znalazły się przede wszystkim winda w UG, większa pomoc dla osób potrzebujących, zorganizowane dowozy do lekarzy, tańsza komunikacja autobusowa do Mińska, dowozy na rehabilitację, usługi „złotej rączki” dla seniorów, zniwelowanie barier architektonicznych, pomoc merytoryczna z załatwianiu spraw oraz powstanie domu dla seniorów.

Następnie poproszono respondentów o ocenę funkcjonowania obszarów publicznych na terenie Gminy Dębe Wielkie oraz dostosowania ich do potrzeb seniorów.

Ochronę zdrowia w ramach NFZ (np. dostępność i jakość opieki zdrowotnej, dostęp do specjalistów i rehabilitacji) 42,42% respondentów oceniło dostatecznie, Z kolei,

24,24% oceniło ją dobrze, a 21,21% ankietowanych oceniła ochronę zdrowia na ramach NFZ niedostatecznie. Pozostałe 12,12% nie wyraziło opinii w tym temacie.

Ochronę zdrowia, w tym profilaktykę i edukację zdrowotną (np. programy badań przesiewowych, szczepień ochronnych) największy odsetek tj. 30,30% ocenił dostatecznie. Z kolei, 21,21% oceniło ten obszar dobrze, a 18,18% ankietowanych oceniło niedostatecznie. Pozostałe 30,30% nie wyraziło opinii w tym temacie.

Opieka społeczna (np. wsparcie dla seniorów i osób chorych, asystenci) została najczęściej oceniana jako dobra. Taką odpowiedź wskazało 60,61% badanych seniorów. Z kolei, 18,18% oceniło ją na poziomie dostatecznym, 6,06% na poziomie niedostatecznym, a 3,03% na poziomie bardzo dobrym. Pozostałe 12,12% ankietowanych nie wyraziło opinii w tym temacie.

Stałą ofertę kulturalną tj. kino, biblioteka, teatr badani respondenci oceniali najczęściej jako dostateczną. Taką odpowiedź wskazało 27,27%. Następnie 21,21% oceniło ją dobrze. Z kolei, 12,12% oceniło tą kwestię niedostatecznie. Pozostałe 39,39% nie wyraziło opinii w tym temacie.

Idąc dalej, 24,24% badanych seniorów oceniło niedostatecznie obszar rekreacji i aktywności ruchowej np. infrastruktura ruchowa. Kolejno 18,18% stwierdziło, iż obszar ten jest dostatecznie dostosowany do potrzeb osób starszych. Następnie 6,06% oceniło go jako dobry. Pozostałe 51,52% nie wiedziało jak ustosunkować się do tej kwestii.

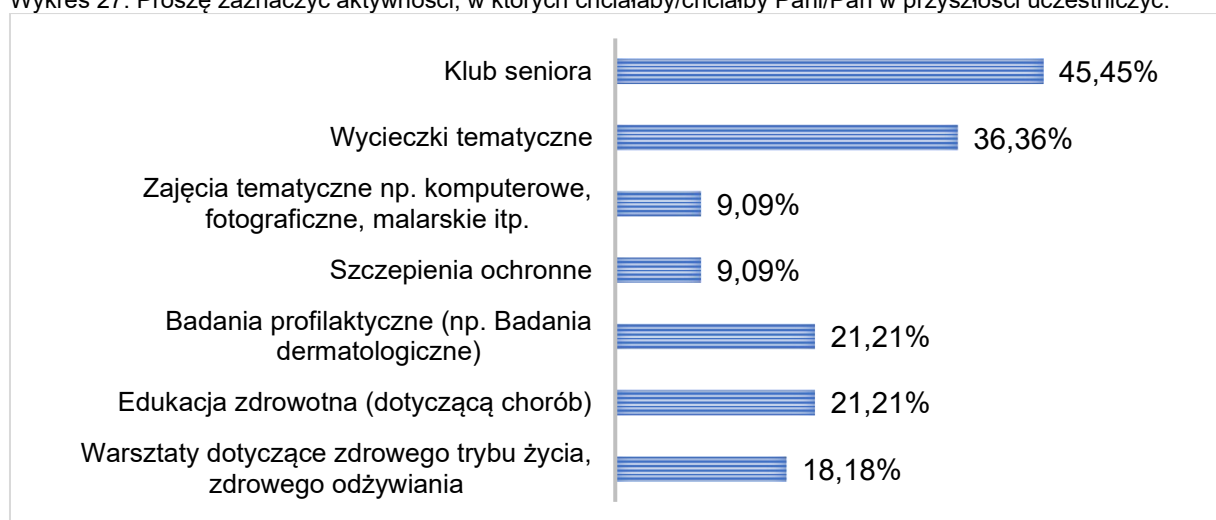
Obszar możliwości rozwijania hobby i zainteresowań tematycznych największy odsetek tj. 18,18% ocenił na poziomie niedostatecznym, a 15,15% dostatecznym. Następnie 9,09% uznało, iż jest on dobry, a pozostałe 57,58% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Badani seniorzy zostali poproszeni o wskazanie aktywności, w których chcieliby w przyszłości uczestniczyć. Największym zainteresowaniem cieszył się Klub Seniora, który wskazało 45,45% respondentów. Kolejno 36,36% chciałoby w przyszłości brać udział w wycieczkach tematycznych. Następnie 21,21% ankietowanych wskazało na

edukację zdrowotną (dotyczącą chorób) oraz na badania profilaktyczne, a 18,18% na warsztaty dotyczące zdrowego trybu życia, zdrowego odżywiania. Idąc dalej, 9,09% badanych seniorów chciałoby uczestniczyć w zajęciach tematycznych np. komputerowe, fotograficzne i malarskie i taka sama liczba ankietowanych wskazała na szczepienia ochronne.

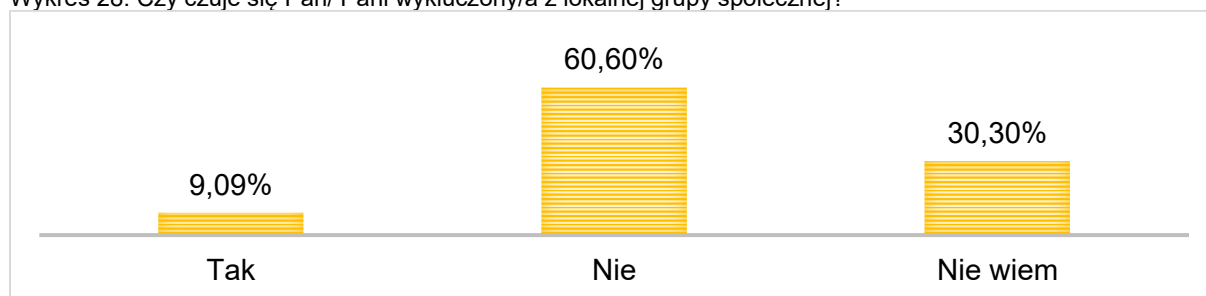
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 27. Proszę zaznaczyć aktywności, w których chciałaby/chciałby Pani/Pan w przyszłości uczestniczyć.

Na samym końcu zapytano seniorów z terenu Gminy Dębe Wielkie, czy czują się wykluczeni z lokalnej grupy społecznej. I tak, 60,60% zaprzeczyło, a 9,09% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie. Pozostałe 30,30% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 28. Czy czuje się Pan/ Pani wykluczony/a z lokalnej grupy społecznej?

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczane, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

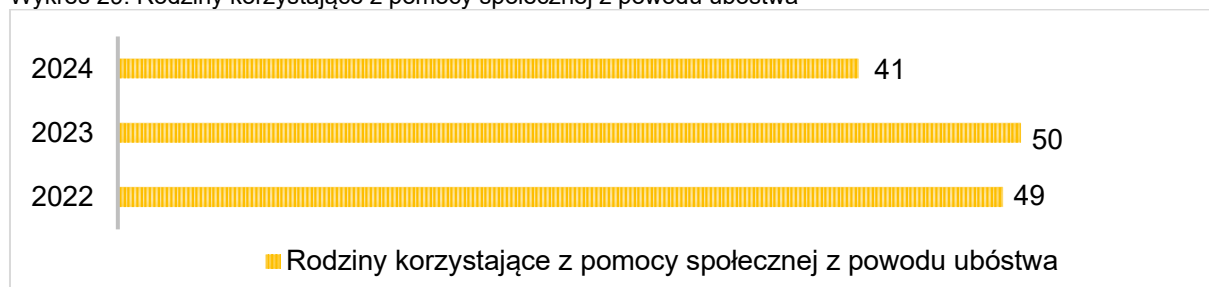
Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim realizuje wieloletni program w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu jest zapewnienie

posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. W 2024 roku w ramach Programu pomocą objętych było 145 osób.

Zgodnie z danymi GOPS w Dębem Wielkim, na przestrzeni lat 2023-2024 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 29. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu Dębe Wielkie zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat wycieczek szkolnych). I tak, 23,81% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a 26,19% zaprzeczyło. Pozostałe 50,00% przyznało, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego - problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. Zadania w zakresie wspierania rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

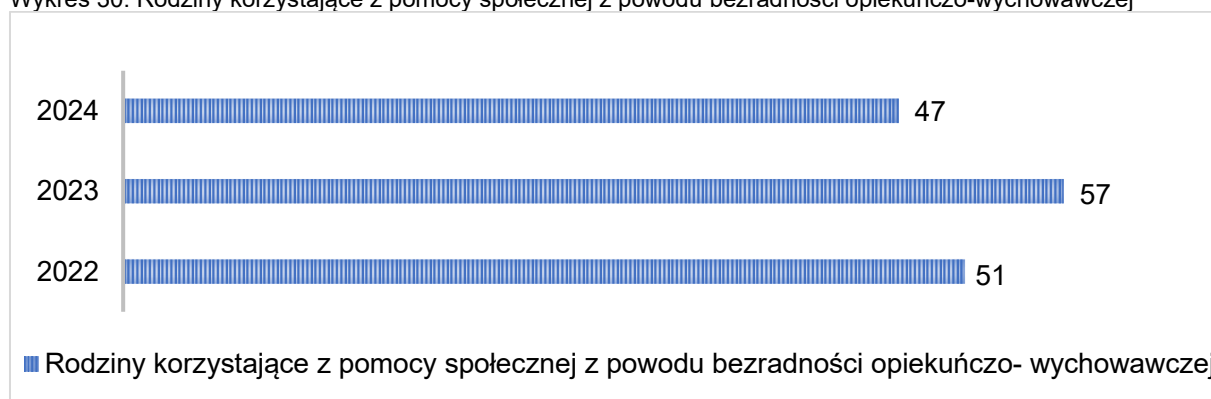
Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. Zakres realizowanych w ramach usługi zadań ma charakter kompleksowy, odpowiadający identyfikowanym potrzebom rodziny. Misją pracy asystenta jest towarzyszenie rodzinom w poszukiwaniu rozwiązań i podejmowaniu działań zmierzających do przezwyciężenia trudności i poprawy funkcjonowania systemu rodzinnego. W 2024 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim zatrudnił 1 asystenta rodziny, który objął swoją opieką 12 rodzin.

Tabela 19. Analiza pomocy udzielonej w formie wsparcia asystenta w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	14	8	12

Analizując szczegółowe dane GOPS w Dębem Wielkim z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż w roku 2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej była najmniejsza.

Wykres 30. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, niepełnosprawność i długotrwała choroba, a kolejno uzależnienia, przemoc domowa, wielodzietność, niskie dochody i niepełna rodzina.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Ważnym elementem systemu wsparcia rodziny jest działanie na terenie Gminy Dębe Wielkie Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół m.in. diagnozuje zjawisko przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjuje działania profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne oraz powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe. Grupa diagnostyczno-pomocowa realizuje procedurę „Niebieskie karty”, podejmuje działania w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, opracowuje i realizuje indywidualne plany pomocy, a następnie monitoruje sytuacje w rodzinach.

Problem przemocy ma silny związek z zaburzeniami prawidłowej komunikacji w rodzinie oraz dysfunkcją procesu wychowawczego. W rodzinach dotkniętych zjawiskiem przemocy dość istotnym czynnikiem była również trudna sytuacja socjalna rodzin.

Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego

Analizując dane przekazane przez GOPS w Dębem Wielkim można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2022-2024 wzrosła liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2022-2024:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- rok 2022: 4 posiedzenia,
- rok 2023: 4 posiedzenia,
- rok 2024: 6 posiedzeń.

Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2022: 20 grup,
- rok 2023: 16 grup,
- rok 2024: 16 grup.

Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2022: 36 posiedzeń,
- rok 2023: 41 posiedzeń,
- rok 2024: 155 posiedzeń.

Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2022: 20 rodzin,
- rok 2023: 21 rodzin,
- rok 2024: 20 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2022: 44 osoby,
- rok 2023: 50 osób,
- rok 2024: 65 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych :

- rok 2022: 22 kobiety,
- rok 2023: 24 kobiety,
- rok 2024: 21 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2022: 20 mężczyzn,
- rok 2023: 23 mężczyzn,
- rok 2024: 21 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2022: 2 dzieci,
- rok 2023: 3 dzieci,
- rok 2024: 23 dzieci.

Tabela 20. W związku z procedurą „Niebieska Karta”

W związku z procedurą „Niebieska Karta”		
Wpłynęło ogółem:	Rok 2022	20
	Rok 2023	16
	Rok 2024	14
Wpłynęło z Ośrodka Pomocy Społecznej	Rok 2022	2
	Rok 2023	2
	Rok 2024	1
Wpłynęło z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Rok 2022	0
	Rok 2023	0
	Rok 2024	0
Wpłynęło z Placówek Służby Zdrowia	Rok 2022	1
	Rok 2023	0
	Rok 2024	1
Wpłynęło z Policji	Rok 2022	16
	Rok 2023	9
	Rok 2024	12

Wpłynęło z placówek oświatowych	Rok 2022	1
	Rok 2023	3
	Rok 2024	0
Wpłynęło z innego ośrodka pomocy społecznej	Rok 2022	0
	Rok 2023	2
	Rok 2024	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

W 2024 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 14 „Niebieskie Karty” dotyczące podejrzenia stosowania przemocy domowej. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2022: 20 rodzin,
- rok 2023: 21 rodzin,
- rok 2024: 20 rodzin.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- rok 2022: 20 rodzin,
- rok 2023: 14 rodzin,
- rok 2024: 14 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej:

- rok 2022: 9 zakończonych procedur,
- rok 2023: 12 zakończonych procedur,
- rok 2024: 8 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- rok 2022: 6 zakończonych procedur,
- rok 2023: 1 zakończona procedura,
- rok 2024: 3 zakończone procedury.

Tabela 21. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową

Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową	2022 rok	2023 rok	2024 rok
liczba osób dotkniętych przemocą domową (ogółem), w tym:	22	18	34
kobiety	18	14	15
mężczyźni	2	1	2
dzieci	2	3	17
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym:			
psychologicznego	14	14	12
prawnego	5	4	5
socjalnego	2	1	3
zawodowego i rodzinnego	6	5	4

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

W 2024 roku odnotowano największą liczbę osób doznających przemocy domowej. Najczęściej osobami doznającymi przemocy domowej są kobiety i dzieci, a mężczyźni są osobami które tę przemoc stosują.

Tabela 22. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową:	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	22	18	34
Kobiety	18	14	15
Mężczyźni	2	1	2
Małoletni do 13 r.ż.	0	2	15
Nieletni w przedziale 13-18 lat	2	1	2

Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	20	15	13
Kobiety	2	1	2
Mężczyźni	18	14	11
Nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	15	9	11
Kobiety	0	0	1
Mężczyźni	15	9	10
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	7	4	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dębem Wielkim

Liczba wniosków skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z przemocą domową, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu:

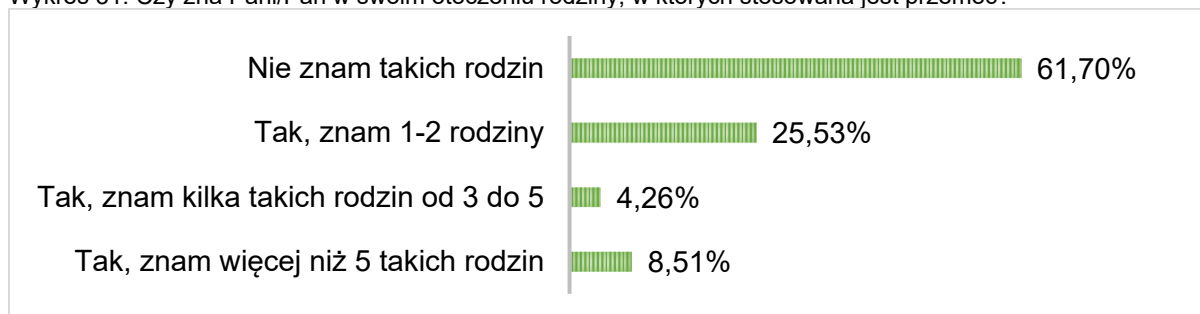
- rok 2022: 13 wniosków,
- rok 2023: 8 wniosków,
- rok 2024: 10 wniosków.

Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej:

- rok 2022: 5 szkoleń,
- rok 2023: 4 szkolenia,
- rok 2024: 9 szkoleń.

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, 25,53% zna 1-2 rodziny, w których stosowana jest przemoc, 8,51% ponad 5 takich rodzin, a 4,26% zna od 3 do 5 takich rodzin. Pozostałe 61,70% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 31. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?

Respondenci zostali również zapytani czy kiedykolwiek sami doświadczyli przemocy domowej. Zdecydowana większość badanych tj. 80,85% zaprzeczyło by takie zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 19,15% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy domowej, a osobą stosującą przemoc był najczęściej ojciec lub mąż. Kilka osób nie wskazało osób, które wobec nich stosowały przemoc.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość mieszkańców nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci, gdyż 63,83% badanych wyraziło zdanie, że tego typu kary zdecydowanie nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Kolejno 12,77% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą, a 2,13% ankietowanych uznała, że rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 21,28% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie w tej części dotyczyło znajomości instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej na terenie gminy. Pozyskane dane wskazują, iż 29,79% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny oraz Policja. Pozostałe 70,21% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Ponadto 54,76% uczestniczących w badaniu nauczycieli przyznało, że zna uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie.

Idąc dalej, zapytano uczniów czy czują się bezpiecznie w swoim domu. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych odpowiedziała twierdząco na tak zadane pytanie. Uczniowie mają zazwyczaj pełne zaufanie do swoich rodziców i dzielą się z nimi wszystkimi problemami lub czasami coś powiedzą, ale nie zawsze. W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytano o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 60,71% uczniów klas piątych i szóstych oraz 80,36% uczniów klas siódmych i ósmych odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 14,29% uczniów klas piątych i szóstych oraz 8,93% uczniów klas siódmych i ósmych mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody.

Zapytano również uczniów czy znają instytucję, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej na terenie gminy. Do braku wiedzy w tym temacie przyznało się 64,29% uczniów klas piątych i szóstych oraz 32,14% uczniów klas siódmych i ósmych.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.⁶

W związku z powyższym, w trakcie diagnozy skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów

⁶ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, 48,24% rodziców uczestniczących w badaniu zadeklarowało, że stara się rozmawiać z dzieckiem na ten temat, 29,41% upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania, a 16,47% stosuje także różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Żaden z rodziców nie przyznał się do użycia siły fizycznej w przypadku złego zachowania dziecka.

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek (80,00%) stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. W przypadku rodziców, którzy przyznali się do stosowania tego typu kar przeważały natomiast deklaracje, że zdarza się to rzadko, raz na pół roku. Taką odpowiedź zaznaczyło 18,82% respondentów. Jeden z rodziców przyznał, że stosuje kary cielesne od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu.

Zdecydowana większość rodziców uczniów z terenu Gminy Dęba Wielkie uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź wskazało 83,53%. Natomiast 5,88% miało odmienne zdanie w tym temacie, a pozostałe 10,59% nie wyraziło swojej opinii.

Gdy zapytano rodziców o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły, 1,18% rodziców udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

W drodze badania okazało się również, że 57,65% ogółu badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 16,47% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 25,88% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Z pozyskanych w trakcie badania danych wynika, iż 21,18% ankietowanych zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci, 5,88% od 3-5 takich rodzin, a 2,35% powyżej 5 takich rodzin. Pozostałe 70,59% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Dębe Wielkie, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych.

Tabela 23. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	10,71%	21,44%
palenie papierosów, w tym papierosy elektroniczne	10,71%	23,22%
używanie narkotyków	x	5,36%

Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Znajomości te poszerzają się wraz z wiekiem badanych uczniów.

Tabela 24. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	25,00%	55,36%
palenie papierosów	42,86%	71,43%
zażywanie narkotyków	14,29%	23,21%

Uczniowie prezentują dość wysoki poziom znajomości konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu oraz palenia papierosów. Istnieje jednak grupa osób, szczególnie w klasach młodszych nie posiadających wiedzy w tym zakresie. Wśród uczniów klas piątych i szóstych do braku wiedzy w tym temacie przyznało się 17,86% (alkohol) i 14,29% (papierosy) oraz wśród uczniów klas siódmych i ósmych 3,57% (alkohol) i 1,79% (papierosy).

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2025 roku skierowanym do nauczycieli szkół z terenu Gminy Dębe Wielkie. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem ten jest dość mocno rozpowszechniony wśród uczniów, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych oraz spożywania napojów alkoholowych i palenia papierosów.

Tabela 25. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
Napoje energetyczne	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	38,10%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	61,90%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	0,00%
Alkohol	
według mnie wielu uczniów miało już kontakt w alkoholem	21,43%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie pili już alkohol	66,67%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy pili już alkohol	11,90%
Papierosy	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy palą papierosy	33,33%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie palą papierosy	50,00%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy palą papierosy	16,67%
Narkotyki	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z narkotykami	2,38%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z narkotykami	54,76%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z narkotykami	42,86%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, większość określiło ją jaką trudną lub nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi, natomiast 11,90% nauczycieli przyznało, że uczniowie mają łatwy dostęp do alkoholu oraz 14,29% nauczycieli potwierdziło, że uczniowie mają łatwy dostęp do narkotyków.

Pozytywnym jest, iż większość nauczycieli uczestniczących w badaniu, dobrze lub raczej dobrze oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.

Większość nauczycieli jest zdania, że są odpowiednio przygotowani do udzielenia pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Następnie, 80,95% nauczycieli przyznało, że wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem. Z kolei, 2,38% zaprzeczyło, a pozostałe 16,67% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Zapytano również nauczycieli, czy wiedzą co to są e- narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). 26,19% posiada wiedzę na ten temat, natomiast 73,81% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Zdecydowana większość nauczycieli tj. 61,90% przyznało również, że szkoła zapewnia odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów. Odmienne zdanie w tym zakresie wyraziło 21,43% respondentów. Pozostałe 16,67% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

W opinii 69,05% badanych nauczycieli oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Ponadto 57,14% nauczycieli przyznało, że liczba miejsc w świetlicach szkolnych jest niewystarczająca.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym

prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji.⁷

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej w 2025 roku wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Dębe Wielkie, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 84,71% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Kolejno 14,12% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem. Pozostałe 1,18% przyznało, iż nie ma stałego kontaktu ze swoim dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Idąc dalej, 48,24% z nich odpowiedziało, że ich dzieci chętnie z nimi rozmawiają i dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 50,59% badanych stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim. Pozostałe 1,18% przyznało, że ich dzieci nigdy nie rozmawiają z nimi o swoich problemach.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, 80,00% respondentów stwierdziło, że ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 20,00% przyznało, iż ich dziecko ma problemy m.in.: z nauką i akceptacją wśród rówieśników.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 48,24% respondentów stwierdziło, iż zdarza się to rzadko, 17,65% zadeklarowało, iż takie sytuacje występują od czasu do czasu, a 3,53% stwierdziło, iż zdarza się to bardzo często. Pozostałe 30,59% zaprzeczyło takim sytuacjom.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne

⁷ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pije alkohol, prawie wszyscy tj. 98,82% zaprzeczyli. Z kolei, 1,18% przyznało się do braku wiedzy w tym temacie.

W przypadku pytania o palenie papierosów, 96,47% respondentów zaprzeczyło, by ich dzieci paliły, natomiast 3,53% badanych rodziców, nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie.

Ponadto prawie wszyscy rodzice zadeklarowali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy (98,82%). Pozostałe 1,18% przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu Gminy Dębe Wielkie to, czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Zdecydowana większość respondentów tj. 84,71% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 15,29% przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać, czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 52,94% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, iż wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych,

a 44,71% tylko częściowo orientuje się w tym zakresie. Pozostałe 2,35% przyznało się do braku wiedzy w tym obszarze.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 40,00% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, natomiast 20,00% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 40,00% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

W drodze badania okazało się również, że większość rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym: 38,82% robi to bardzo często, a 51,76% zadeklarowało, że rozmawia, ale rzadko. Pozostałe 9,41% przyznało, iż nigdy nie podejmuje takich rozmów z dziećmi.

Zadano również pytanie, czy rodzice wiedzą co to są e-narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). Tylko 28,24% respondentów potwierdziło wiedzę w tym zakresie, natomiast pozostałe 71,76% zaprzeczyło.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoła zapewnia wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak 17,65% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 48,24% miało odmienne zdanie. Pozostałe 34,12% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Idąc dalej, 22,35% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole jest wystarczająca, a 51,76% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 25,88% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Następnie 31,76% respondentów zadeklarowało, iż zna w swoim środowisku instytucje pomagające osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 68,24% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 21,43% uczniów klas piątych i szóstych oraz 55,36% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy.

Uczniowie klas piątych i szóstych zazwyczaj obserwują zjawisko przemocy w szkole rzadko, raz na pół roku lub od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu, natomiast uczniowie klas siódmych i ósmych potwierdzają występowanie tego zjawiska w szkole często, kilka razy w tygodniu. Kilku uczniów spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, jak również kilku uczniów uczestniczyło w czynnym akcie przemocy.

Tabela 26. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotykane przejawy przemocy poza szkołą	10,71%	30,36%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	14,29%	23,21%

Idąc dalej, 28,57% uczniów klas piątych i szóstych oraz 28,57% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że w szkole są uczniowie których się boją.

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniło się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, najczęściej wskazywali grono pedagogiczne (wychowawcę, dyrektora szkoły, nauczyciela lub pedagoga) oraz rodziców.

Następnie zapytano uczniów czy znają instytucję, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 64,29% badanych uczniów klas piątych i szóstych, a wśród uczniów klas siódmych i ósmych 32,14%.

Na występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów wskazują również nauczyciele biorący udział w badaniu, z których 47,62% deklaruje, że wielokrotnie zetknęło się z takimi sytuacjami. Ponadto prawie wszyscy przyznali, iż wiedzą jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy pomiędzy uczniami.

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu Gminy Dębe Wielkie. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 27. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
doświadczenie cyberprzemocy	32,14%	42,86%
stosowanie cyberprzemocy	14,29%	19,64%

Zapytano także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. Do braku wiedzy w tym temacie przyznało się 89,29% uczniów klas piątych i szóstych oraz 67,86% uczniów klas siódmych i ósmych.

W drodze badania przeprowadzonego wśród rodziców uczniów okazało się, że zdecydowana większość z nich tj. 91,76% ma świadomość czym jest zjawisko cyberprzemocy. Ponadto 27,06% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy w otoczeniu swojego dziecka, a 5,88% tj. pięcioro rodziców przyznało, iż ich dziecko było ofiarą cyberprzemocy.

Zapytano również rodziców uczniów, ile czasu ich dzieci spędzają przed komputerem. I tak, 36,47% wskazało na mniej niż 1 godzinę dziennie, 34,12% wskazało na przedział od 1 do 3 godzin dziennie, a 7,06% na przedział między 3-5 godzin dziennie. Kolejno, 2,35% potwierdziło, że ich dzieci spędzają przed komputerem ponad 5 godzin dziennie, a pozostałe 20,00% stwierdziło, iż ich dzieci korzystają tylko w szkole z komputera.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu. Dla większości badanych uczniów hejt to mowa nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne oraz agresywne, nieprzyjemne, pełne pogardy i nienawiści słowa, jak również chęć obrażania innych. Ponadto, wielu uczniów potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Tabela 28. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym	
tak, doświadczyłem tego osobiście	
uczniowie klas piątych i szóstych	17,86%
uczniowie klas siódmych i ósmych	33,93%

tak, spotykam się z tym w mojej szkole	
uczniowie klas piątych i szóstych	25,00%
uczniowie klas siódmych i ósmych	33,93%
nie, nie spotykam się z takimi zachowaniami	
uczniowie klas piątych i szóstych	32,14%
uczniowie klas siódmych i ósmych	12,50%

PODSUMOWANIE

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Gminy Dębe Wielkie, obejmuje lata 2022-2024. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie listopada 2025 roku.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim wynika, iż na przestrzeni lat 2022-2024 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Przeprowadzona w oparciu o dane z GOPS analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy wskazała, że w 2024 roku były to najczęściej osoby i rodziny borykające się z długotrwałą i ciężką chorobą, bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz niepełnosprawnością.

Na przestrzeni lat 2021-2024 zmalała liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. Bezrobocie rejestrowane w gminie Dębe Wielkie wynosiło w 2024 roku 4,2% (5,9% wśród kobiet i 4,0% wśród mężczyzn).

Jak wynika z raportu GUS, zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to z jednej strony likwidacją miejsc pracy, a z drugiej – otwarciem się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego.

Zmiany, które wywołała pandemia są dalej odczuwalne po stronie pracowników, jak i pracodawców w całym kraju. Obecna sytuacja na krajowym rynku pracy dynamicznie się zmienia. Wiąże się to ze szczególną potrzebą monitorowania działań w zakresie zjawisk zachodzących na rynku pracy, a w szczególności prowadzenia analiz związanych z bezrobociem i prognozowaniem lokalnej sytuacji na rynku pracy.

Struktura wiekowa mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie wskazuje na cechy społeczeństwa starzejącego się. Niekorzystne perspektywy związane z migracjami - zwłaszcza ludzi młodych, jak również niekorzystne zmiany w obszarze wartości rodzinnych, co skutkuje niejednokrotnie rozpadem rodziny często wielopokoleniowej. Obserwowane zmiany mają również związek ze zmieniającą się strukturą i funkcjami rodziny. Rodziny, coraz częściej nie są w stanie tak jak do tej pory, zapewnić wystarczającej i odpowiedniej do potrzeb opieki seniorom czy przewlekle chorym członkom rodziny, w miejscu zamieszkania. Podsumowując, należy się spodziewać, że w obliczu zmian demograficznych, polityka społeczna będzie musiała sprostać licznym wyzwaniom.

Ponadto, zarówno pracownicy GOPS oraz ankietowani mieszkańcy dostrzegają wiele problemów z którymi mierzą się w lokalnej społeczności seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się problemy tj.: ograniczony dostęp do rehabilitacji i lekarzy specjalistów, bariery architektoniczne, izolacja, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, samotność, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego oraz problemy komunikacyjne.

W wyniku ankietyzacji seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami dowiedziano się, iż istnieje wiele istotnych kwestii, które należałoby zmienić bądź poprawić w kolejnych latach w celu polepszenia warunków funkcjonowania powyżej wymienionych grup społecznych na terenie Gminy Dębe Wielkie.

Wśród działań, które powinny podjąć władze samorządowe, aby skutecznie wspierać osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami znalazły się przede wszystkim działania tj. dostęp do rehabilitacji, więcej godzin psychologa, budowa windy w UG, kluby dzienne, miejsca spotkań dla osób z niepełnosprawnościami, dowozy do lekarzy

na zakupy, poprawa dostępności architektonicznej poprzez przebudowę krawężników, dofinansowanie do mieszkań, większych samochodów, jadłodajnia, większa ilość zajęć aktywizacyjnych oraz dostosowanie przestrzeni publicznej do osób niewidomych i słabowidzących, większa pomoc dla osób potrzebujących, tańsza komunikacja autobusowa do Mińska, dowozy na rehabilitację, usługi „złotej rączki” dla seniorów, zniwelowanie barier architektonicznych, pomoc merytoryczna z załatwianiu spraw oraz powstanie domu dla seniorów.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany wysoko w hierarchii problemów społecznych. Jego ważność została oceniona na poziomie 3,68. Jak wynika z odpowiedzi, 42,55% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy. Z kolei, 23,40% uważa, że, jest to problem bardzo powszechny. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Innymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Dębe Wielkie okazał się: problem bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz wzrostu przestępczości.

Ponadto, badani mieszkańcy najlepiej ocenili ofertę przedszkolną, edukacyjną, kulturalną oraz ofertę w zakresie rekreacji i sportu na terenie Gminy Dębe Wielkie, natomiast najbardziej niezadowoleni są z działań podejmowanych w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz oferty opieki zdrowotnej.

Warto zaznaczyć, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców oceniła pozytywnie warunki życia na terenie Gminy Dębe Wielkie.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Dębe Wielkie oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej Gminy Dębe Wielkie;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej Gminy Dębe Wielkie oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Gminy Dębe Wielkie uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz problemu przemocy,

- rynek pracy,
- edukacja,
- problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA
Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej – 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. • Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy.
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej. • Brak apteki ogólnodostępnej i całodobowej na terenie gminy. • Długie kolejki do lekarzy. • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji. • Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.
Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. • Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. • Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej. • Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna liczba lekarzy specjalistów. • Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców. • Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych.
- Funkcjonowanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Słabe strony

- Nowe zadania ustawowe nakładane na GOPS.
- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Natłok obowiązków, co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami.
- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII, UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH ORAZ PROBLEMU PRZEMOCY

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego ds. uzależnień i przemocy.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami wszelkich uzależnień oraz problemem przemocy domowej.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 70,21% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (44,68% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (25,53% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie problemu narkomanii na terenie gminy.
- Zażywanie substancji psychoaktywnych typu narkotyki (4,26% badanych mieszkańców przyznało się do zażywania narkotyków oraz 19,15% potwierdziło znajomość osób, które zażywają narkotyki).
- Występowanie problemu przemocy domowej na terenie gminy (38,30% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc).
- Doświadczenie przemocy domowej (19,15% badanych mieszkańców przyznało, iż doświadczyło przemocy).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy domowej.

- Występowanie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim uzależnienie od telefonu i Internetu.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz zagrożeń związanych z przemocą poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Postępujący proces cyfryzacji społeczeństwa.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Sprzyjające warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.
- Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Utrzymanie się bezrobocia na zbliżonym poziomie.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.

Słabe strony

- Niedostateczna liczba przedsiębiorstw oferujących miejsca pracy dla mieszkańców.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Słaba oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami.
- Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Zagrożenia

- Ogólnopolski (europejski) kryzys gospodarczy - wysoka inflacja, dynamicznie wzrastające ceny.
- Zmniejszająca się dostępność kredytów jako zewnętrznego źródła finansowania różnego rodzaju przedsięwzięć inwestycyjnych.
- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Wysokie koszty pracodawców, a co za tym idzie wzrost osób bezrobotnych.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozłożona sieć placówek przedszkolnych i szkolnych.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna na terenie gminy.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Dobrze rozwinięta baza sportowa.
- Funkcjonowanie żłobka na terenie gminy.

Słabe strony

- Ograniczona oferta zajęć dodatkowych w szkole.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Niż demograficzny wpływający na zmniejszającą się liczbę uczniów w placówkach.
- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany kolejną koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.
- Dostępność Programów “Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” oraz “Opieka Wytchnieniowa”.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Funkcjonowanie Klubu Seniora w ramach Gminnego Ośrodka Kultury.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Dobrze oceniane przez badanych mieszkańców działania samorządu terytorialnego na rzecz seniorów.

Słabe strony

- Negatywnie oceniane przez badanych mieszkańców działania samorządu terytorialnego na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Brak ośrodka opieki nad osobami starszymi, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi.
- Istniejące bariery architektoniczne oraz komunikacyjne.
- Wykluczenie społeczne, samotność oraz izolacja.
- Niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, brak miejsc pracy.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczne.

- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami?
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zagrożenia

- Pogarszanie się stanu zdrowia Polaków i postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niski poziom kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy z terenu Gminy Dębe Wielkie wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez samorząd terytorialny wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań Gminy Dębe Wielkie w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (38,30%), zapewnienia opieki w żłobkach (36,17%) oraz wsparcia osób starszych (27,66%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na pomoc osobom z niepełnosprawnościami (25,53%), przeciwdziałanie alkoholizmowi (21,28%) oraz ochronę zdrowia (19,15%). Pozostałe odpowiedzi przedstawia tabela poniżej.

Tabela 29. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

38,30%	Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
36,17%	Zapewnienie opieki w żłobkach
27,66%	Wsparcie osób starszych
25,53%	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami
21,28%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi
19,15%	Ochrona zdrowia

14,89%	Ograniczanie bezrobocia Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej
10,64%	Zapewnienie opieki przedszkolnej Przeciwdziałanie ubóstwu
6,38%	Przeciwdziałanie narkomanii Ochrona macierzyństwa Wspieranie rodzin wielodzietnych
2,13%	Zapobieganie bezdomności

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Dębe Wielkie została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina, wykorzystując posiadane zasoby i współpracę samorządu, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców, dąży do integracji i aktywizacji społeczności lokalnej oraz poprawy jakości życia.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego. Wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić czy działania podejmowane są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników, a w szczególności wskaźników rezultatu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest, bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto, realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Dla wskaźników na wartość początkową wybrano 2024 rok, natomiast na wartość docelową 2035 rok.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.1.1 Promowanie prawidłowego modelu rodziny;
- 1.1.2 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny;
- 1.1.3 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- 1.1.4 Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- 1.1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem;

1.2 Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.2.1 Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- 1.2.2 Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- 1.2.3 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych/niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.3.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- 1.3.2 Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadry nauczycielskiej, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- 1.3.3 Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- 1.3.4 Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.4.1 Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- 1.4.2 Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz zwiększenie dostępności usług specjalistycznych;
- 1.4.3 Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2035

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Dębe Wielkie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologowie i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba zatrudnionych asystentów rodziny;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych;
- Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR;
- Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;
- Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych;
- Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;

- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2024 rok	2035 rok
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS	GOPS	301	Planowany wzrost
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	GOPS	47	Planowany spadek
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	GOPS	1	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną	GOPS	63	Planowany wzrost
Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	GOPS	458	Planowany spadek
Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych	GOPS	3	Planowany spadek
Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej	GOPS	62	Planowany spadek
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR	GOPS	110	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa	GOPS	46	Planowany spadek
Liczba inwestycji na rzecz szkół	UG, placówki oświatowe	1	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	GOPS, ośrodki zdrowia z terenu gminy	1	1-2 programy rocznie
Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy	UG, GOPS	2	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.1.1 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;
- 2.1.2 Udzielanie wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej GOPS;
- 2.1.3 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- 2.1.4 Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach;
- 2.1.5 Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- 2.1.6 Pomoc rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.2.1 Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- 2.2.2 Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: z niepełnosprawnościami, młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotnych;
- 2.2.3 Objęcie pomocą GOPS rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;
- 2.2.4 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- 2.2.5 Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3, umożliwiająca szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia;
- 2.2.6 Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- 2.2.7 Organizowanie szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;

2.2.8 Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu.

2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

2.3.1 Wsparcie materialne osób bezdomnych;

2.3.2 Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2035

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy Dębe Wielkie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich;
- Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole;
- Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych;
- Liczba osób bezrobotnych;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat;
- Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;

- Liczba szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych bezdomnością.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2024 rok	2035 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	GOPS	41	Planowany spadek
Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich	UG	1	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole	GOPS	55	Planowany spadek
Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	GOPS	3	Planowany spadek
Liczba rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych	GOPS	115	Planowany spadek
Liczba osób bezrobotnych	GUS	160	Planowany spadek
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	GUS	81	Planowany spadek
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	GOPS	10	Planowany spadek
Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	UG, PUP	6	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat	UG	1	Planowany wzrost

Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	GOPS, PUP	8	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	GOPS	3	Planowany wzrost
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej	GOPS	1	Planowany wzrost

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom oraz przemocy domowej

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.1.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień;
- 3.1.2 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia behawioralne;
- 3.1.3 Zapewnienie wsparcia psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym oraz osobom współuzależnionym;
- 3.1.4 Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- 3.1.5 Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
- 3.1.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- 3.1.7 Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- 3.1.8 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości oraz zdrowego trybu życia;
- 3.1.9 Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych, pogadanek w szkołach.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.2.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy domowej;
- 3.2.2 Monitorowanie, reagowanie oraz eliminowanie zagrożeń bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na terenie gminy;
- 3.2.3 Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy domowej (m.in. pomoc materialna, prawna, psychologiczna, opieka lekarska);
- 3.2.4 Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy domowej;

- 3.2.5 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową;
- 3.2.6 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc;
- 3.2.7 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- 3.2.8 Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2035

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Dębe Wielkie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psychologzy, terapeuci, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień;
- Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym;
- Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;
- Liczba wniosków o leczenie odwykowe;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;

- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy;
- Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku;
- Liczba dzieci doznających przemocy domowej;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej;
- Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2024 rok	2035 rok
Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia	GOPS	1	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień	GOPS	13	Planowany wzrost
Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym	GKRPA	917	Planowany wzrost
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących	GKRPA	32	Planowany wzrost
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	GKRPA	6	Planowany wzrost
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień	GKRPA, GOPS	6	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	GKRPA	1	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	7	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	33	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej	GOPS, GKRPA	1	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej	GOPS	4	Planowany wzrost
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	GOPS, ZI, Policja	14	Planowany wzrost
Liczba dzieci doznających przemocy domowej	GOPS, ZI	17	Planowany wzrost
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej	GOPS	400 ulotek	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	GOPS, ZI	0	Planowany wzrost
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	5	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	9	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.1.1 Monitorowanie sytuacji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, diagnoza potrzeb;
- 4.1.2 Udzielanie wsparcia finansowego oraz rzeczowego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami przez GOPS;
- 4.1.3 Świadczenie usług opiekuńczych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy;
- 4.1.4 Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- 4.1.5 Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- 4.1.6 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.7 Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- 4.1.8 Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.9 Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.2.1 Zapewnienie możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- 4.2.2 Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2035

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Dębe Wielkie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, placówki kulturalne, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba rodzin biorących udział w programie „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych;
- Liczba osób uczestniczących do Klubu Seniora;
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba wolontariuszy.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost aktywności osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w życiu społecznym.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2024 rok	2035 rok
Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy	GOPS	0	Planowany wzrost
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	GOPS	44	Planowany wzrost
Liczba rodzin biorących udział w programie „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”	GOPS	5	Planowany wzrost
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	GOPS	97	Planowany wzrost
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	GOPS	17	Planowany wzrost
Liczba osób uczestniczących do Klubu Seniora	UG, Klub Seniora	15	Planowany wzrost
Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	UG, GOPS, placówki oświatowe, placówki kulturalne	1	Planowany wzrost
Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	UG, GOPS	1	Planowany wzrost

Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół	UG, GOPS, placówki oświatowe	34	Planowany wzrost
Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	UG, GOPS, placówki kulturalne	1	Planowany wzrost
Liczba wolontariuszy	GOPS	0	Planowany wzrost

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześnie działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki,
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń,
- ocena ryzyka oraz zagrożenia,
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia,
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 30. Analiza ryzyka dla Gminy Dębe Wielkie

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
polityczny	niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	średni
prawny	zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
kulturowy	nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	niski
społeczny	brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	angażowanie mieszkańców z terenu Gminy Dębe Wielkie w działania w ramach programów zmierzających do wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	średni

organizacyjny	brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	średni
finansowy	brak wystarczających środków finansowych	właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	wysoki

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzących będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu.

Tabela 31. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2025-2035

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2024 rok	8 374 425,00 zł
2025 rok	8 410 588,00 zł
2026 rok	8 662 906,00 zł
2027 rok	9 096 051,00 zł
2028 rok	9 550 854,00 zł
2029 rok	10 028 397,00 zł

2030 rok	10 529 817,00 zł
2031 rok	11 056 308,00 zł
2032 rok	11 609 123,00 zł
2033 rok	12 189 579,00 zł
2034 rok	12 799 058,00 zł
2035 rok	13 439 011,00 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto, w 2027 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego. Ewaluacja Strategii będzie prowadzona co trzy lata, aby zapewnić systematyczną analizę realizowanych działań i umożliwić adekwatne dostosowanie dokumentu do zmieniających się warunków.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy w Dębem Wielkim, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim, placówki oświatowe oraz Powiatowy Urząd

Pracy w Mińsku. Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Dębe Wielkie.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie gminy organizacji, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu i wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, kluczowe znaczenie ma jego dostępność dla potencjalnych czytelników – przedstawicieli różnych grup, osób, w tym objętych działaniami w ramach Strategii. Ważne jest, aby dokument był łatwo dostępny dla wszystkich zainteresowanych, również dla potencjalnych podmiotów chcących realizować jego założenia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035, dostępna będzie do wglądu w siedzibie Koordynatora realizacji działań wyznaczonych w dokumencie tj. siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębach Wielkich.

Cały dokument wraz z uchwałą w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035, dostępny będzie na stronach internetowych:

- [Biuletyn Informacji Publicznej - Gmina Dębe Wielkie,](#)
- [Urząd Gminy w Dębem Wielkim,](#)
- [Biuletyn Informacji Publicznej – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim,](#)
- [Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.](#)

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035, poddawany będzie działaniom promocyjnym poprzez zamieszczenie go na w/w stronach internetowych.

WNIOSKI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2026-2035, to najważniejszy dokument Gminy Dębe Wielkie stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określa on cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwala na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz samorządem w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie dostosowana jest do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działaniach instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument przygotowywany został z uwzględnieniem rekomendacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynikających z realizowanego na zlecenie Ministerstwa przez ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk w Lublinie projektu „STRATEGOR”.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2020-2024.....	13
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne w Gminie Dębe Wielkie	16
Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Dębe Wielkie	17
Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	21
Tabela 6. Przystępstwa na terenie gminy.....	22
Tabela 7. Liczba mieszkań	32
Tabela 8. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Dębe Wielkie	36
Tabela 9. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej..	40
Tabela 10. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	41
Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	41
Tabela 12. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”	42
Tabela 13. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2024	44
Tabela 14. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	50
Tabela 15. Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego ds. uzależnień i przemocy	51
Tabela 16. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	53
Tabela 17. Podział mieszkańców ze względu na wiek	55
Tabela 18. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami na terenie gminy?	64
Tabela 19. Analiza pomocy udzielonej w formie wsparcia asystenta w latach 2022-2024.....	75
Tabela 20. W związku z procedurą „Niebieska Karta”	78
Tabela 21. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową .	80
Tabela 22. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	80
Tabela 23. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	85
Tabela 24. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	85

Tabela 25. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	86
Tabela 26. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	91
Tabela 27. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	92
Tabela 28. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	93
Tabela 29. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	106
Tabela 30. Analiza ryzyka dla Gminy Dębe Wielkie	130
Tabela 31. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2025-2035.....	132

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny powiatu mińskiego z zaznaczoną Gminą Dębe Wielkie	12
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć - statystyki GUS na koniec 2024 roku	13
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2024 rok	15
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	18
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?.....	20
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ..	27
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?	27
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?.....	27
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2020-2024 – dane GUS.....	31
Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?	37
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.....	38
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	45
Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	46

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?	48
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	48
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	51
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	56
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	56
Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?	61
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	61
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?	62
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	62
Wykres 22. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie gminy?	63
Wykres 23. Czy byłby Pan/ byłaby Pani zainteresowana uczestniczeniem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy?	66
Wykres 24. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie gminy?	67
Wykres 25. Co najbardziej utrudnia Panu/Pani funkcjonowanie na terenie gminy? .	68
Wykres 26. Jak Pan/ Pani ocenia relacje międzypokoleniowe?	69
Wykres 27. Proszę zaznaczyć aktywności, w których chciałaby/chciałby Pani/Pan w przyszłości uczestniczyć.....	71
Wykres 28. Czy czuje się Pan/ Pani wykluczony/a z lokalnej grupy społecznej?	71
Wykres 29. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	73
Wykres 30. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.....	75
Wykres 31. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?.....	82

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;
3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
4. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
5. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
7. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
8. Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
9. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Mińskiego na lata 2023-2030;
10. Raport o stanie Gminy Dębe Wielkie na 2023 rok;
11. Raport o stanie Gminy Dębe Wielkie na 2024 rok;
12. Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021 - 2030;
13. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
14. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mińskim na lata 2023 - 2030;
15. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+;
16. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
17. Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021 - 2030.

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>;
2. <https://www.gov.pl/>;
3. <https://kcpu.gov.pl/l/>;
4. <https://minskmazowiecki.praca.gov.pl/>